

ZADRUGAR

GLASILO
NABAVALJALNE
ZADRUGE
USLUŽBENCEV
DRŽAVNIH
ŽELEZNIC
V
LJUBLJANI
LETO • XVI

1

V S E B I N A

HENRY MAY † / EVOLUCIJSKA IN REVOLUCIJSKA IDEJA V
ZADRUŽNISTVU / SOLSKE ZADRUGE / DELO BOLNIŠKEGA
FONDA / NAŠE OGNJIŠČE: LIMONIN SOK IN GLICERIN ZA
MAZANJE ROK — LIMONA V DOMAČI UPORABI / PRE-
HRANA: PREPROSTI JEDILNIKI / VRT IN CVETLICE: VRT-
NARJEVO OPRAVILO POZIMI / PISANO POLJE: ZAKAJ JE
ZBLAZNEL PROF. RESSLER / RAZGLEDI: ZAKAJ IN KAM /
LEPOSLOVJE: STRAH / ZADRUŽNI VESTNIK.

Vreče

Zaradi splošnega velikega pomanjkanja vreč, nastalega zaradi tega, ker je izostal uvoz surovin za njih izdelavo, so prišli mlini in trgovci z moko v velike težkoče, tako da ne morejo dobaviti naročene moke, če se vreče ne vračajo.

Od Savezovega mlina smo dobili nalog, da vrnemo vse vreče nepoškodovane. Od sedaj naprej nam že takoj pri odpremi moke zaračuna mlin po din 15.— za vsako vrečo.

Zato obveščamo vse člane, ki pri nas kupujejo mlevske izdelke v originalnih vrečah, da morajo že pri naročilu brezpogojno poslati za to potrebne prazne **nepoškodovane** vreče (bodi za moko, koruzo ali otrobe itd.), sicer bomo vsem onim, ki bi tega ne storili, morali zaračunati za vsako od zadruga izdano vrečo din 15.—.

Upamo, da bodo člani upoštevali naše ukrepe, ki so nam sicer neljubi, a si vendar drugače ne moremo pomagati.

Gornje stopi v veljavo z dnem 21. januarja 1940. do preklica.

Z A D R U G A R

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽ. ŽEL.

Št. 1

Ljubljana, 20. januarja 1940

Leto XVI

Henry May †

(16. julij 1867 — 19. november 1939.)

V nedeljo dne 19. novembra 1939 zvečer je za vedno zatisnil svoje dobre oči Henry May, generalni tajnik Mednarodne zadružne zveze v Londonu.

Štiri dni po prestani težki operaciji je smrt nenadoma pokosila plemenitega, delavnega moža. Njegovo smrt obžaluje nešteto prijateljev in zadružniki po vsem svetu. Sredi neumornega dela je zapustil zadružno družino velik mož, velik zadrugar, človek širokega obzorja, velikih izkušenj, plemenite duše.

Henry May je dobro poznal tudi naše zadružništvo, bil je velik prijatelj našega naroda in po svetovni vojni je s svojo pomočjo in vplivom izdatno podprl zadružništvo predvojne Srbije in mu pripomogel do ponovnega podviga. Bil je oseben prijatelj našega zadružnega pionirja g. Avramovića in dober znanec predsednika naše Zveze v Beogradu g. Štiblerja.

V grob je legel mož idealist, neumorni pobornik miru in sprave med narodi, ognjevit zagovornik in prijatelj zatiranih in bednih. Nešteto njegovih člankov in pobud je romalo širom sveta. Bil je naplodovitejši in najvestnejši sodelavec pri „Mednarodnem zadružnem vestniku“, ki ga je dolga leta urejeval s samo njemu lastno vestnostjo in ljubeznijo. Zapustil nas je mož, o katerem piše Mednarodna zadružna zveza:

„Mednarodna zadružna zveza je stala že pred velikimi težkočami, ali po našem prepričanju še nikdar pred nikako večjo kot sedaj ob izgubi g. May-a, ki je bil kot njen generalni tajnik izza leta 1913. eden njenih najbolj neustrašenih zagovornikov, borcev in njena duša.“

Tudi mi klonemo potrti svoje glave ob smrti nepozabnega zadružnika prvoboritelja, objokujemo v pravi žalosti in v skrbeh prestanek življenja moža, ki bi ga v sedanjih težkih časih tako potrebovali.

Slava njegovemu spominu!

Evolucijska in revolucijska ideja v združništvu

Preden preidem na obravnavanje v naslovu omenjenega predmeta, naj poudarim takoj v uvodu, da mi ne gre za kakršen koli zgodovinski pregled v tem smislu, kako je v združništvu vstajala prva ali druga misel, katera je v tej ali oni dobi teoretično ali tudi praktično prevladovala in kakšne so perspektive z ozirom na ta dilema v sedanjosti. Pomembni in manj pomembni predstavniki gibanja so bili zagovorniki i ene i druge struje v pokretu. Zagovarjanje evolucije ali revolucije pri predstavnikih združništva različnih narodov je bilo závisno od vse preveč različnih verskih, narodnih, socialnih in ne na zadnjem mestu čisto individualno-duhovnih komponent, tako da bi bilo popolnoma napačno sklepati iz dejstva, da se je veliki francoski združni ideolog Charles Gide pod danimi okoliščinami kaj toplo zavzemal za revolucionarno smer, da je slednja za pokret sam važnejša od evolucijske. Kajti osebnosti ne dajejo bistva pokretov, temveč samo barvajo jih, zdaj tako, drugič zopet drugače, pokret pa izhaja vedno močnejši iz vseh notranjih eventuelnih sporov in samo dokazuje življenjsko moč in upravičenost do eksistence. Tako naj bo tudi ta članek le doprinos k temu problemu, kot ilustracija, kako gleda na ta „spór“ mlad človek naših dni in kaj si zamišlja koristnega za združništvo, če se odloči, vse to pod danimi okolnostmi, za to ali drugo usmeritev. Ta ni treba niti da bi bila trajna, temveč le najprikladnejša aplikacija na dane razmere.

Če sem zgoraj poudaril mlad človek, tedaj sem to storil s prav določenim namenom. Vse filozofije so končo le subjektivne izpovedi individualnih misli o določenih življenjskih vprašanjih in tako ne morem spoznati, zakaj bi naj tudi meni ne bilo dovoljeno, povedati svoje misli o splošno zanimivem predmetu.

Vzpostavil bi sledečo tezo: Če je videl kak Marx v razrednem nasprotju gibalno silo za človekov napredek, tedaj bi jaz v precejšnji meri pripisoval to isto silo nekemu drugemu nasprotovanju, ki morda ne učinkuje nič manj na splošni razvoj: mislim na nasprotje med mlajšimi in starejšimi generacijami. Nemogoče je, to nasprotje zanikati. Vsa zgodovina nam govori o antagonizmu med to dvojico. Pri tem je omembe vredno dejstvo, da je mlajša generacija dosledno zmagala in da drugače tudi nikoli ni moglo biti: vitalnejši ostane in pokoplje predhodnika, zrelega za grob.

To stranpot (digresijo) smatram za potrebno v toliko, ker bo služila za boljše razumevanje tega, kar naj sledi.

S stališča znanosti (dvomim sicer, da bi smel za ta svoj sestavek lastiti značaj znanstvenosti) sem proti kakršnemu koli apriornemu dogmatiziranju. Reči hočem: ne morem si misliti, da bi smel kateri koli ideji dati obliko, ki naj jo ta obdrži za vse večne čase, brez ozira na razmere, ki se izpreminjajo. Če to upoštevamo, tedaj nam postane jasno, da je v naslovu naznačeni „spor“ sploh brezpredmeten, ker dokončnega odgovora v prid ene ali druge teze sploh ni mogoče dati; aplikacija evolucijske ali revolucijske miselnosti v združnem pokretu zavisi namreč samo od trenutnih razmer, ki so take, da ali naravnost zahtevajo prvo in izključujejo drugo, ali pa narobe.

Naj razložim nekoliko bolj natančno:

I evolucija i revolucija sta gibalni sili, ki tako rekoč suvata človeštvo na poti razvoja. Bistvene razlike med obema ni; razlika je le v stopnji hitrosti, s katero se ta napredek vrši. In baš pod tem vidikom ugotavljam veliko podobnost med revolucijo in mlado generacijo na eni ter med evolucijo in starejšo generacijo na drugi strani. Ta paralela ni fiktum, ni „neslana“ teorija, temveč pojav, ki ga je moči dokazati z življenjepisi mnogih mož-revolucionarjev v mladosti, a zagovornikov evolucijske ideje v moških, že ustaljenih letih njihovega življenja. Tako se mi zdi tudi kaj lahko razložljivo, kako da zasledujemo ta pojav tako trdovratno, pojav, ki bi ga ob pomanjkanju te gori omenjene razlage mogli pripisovati samó še osebni neznajčnosti vseh teh poedincev; da je slednja hipoteza res le hipoteza in torej prav malo verjetna, se mi zdi brez nadaljnega razumljivo.

Razen starostne razlike, ki mislim da jo smem v zvezi s svojim obravnavanjem kaj močno poudariti, pa moramo upoštevati še neko drugo komponento življenja, namreč njegove zunanje oblike. So dobe, ki so že same na sebi bolj umerjene, bolj mirne in ustaljene, pa tudi take, v katerih vse človeštvo podtalno čuti, da nekaj ni v redu, ne da bi mogel kdor koli prav povedati, kaj „to nekaj“ de facto je. (Tak primer je bil recimo romantika, ki se ni uveljavljala, kakor precej splošno radi površnosti domnevamo, samó v literaturi, temveč v prav vseh panogah človekovega udejstvovanja; čeprav v literaturi iz razložljivih razlogov najbolj intenzivno). Za razlago takih nemirnih razdobij ni treba nobenih mysticizmov, ker so le emanacije notranje razklanosti človekovega bitja, ki je fizično in duhovno: večja ali manjša zavest te nujne dvojnosti v človeku se mora pri njem seveda očitovati na zunaj v njegovem zdaj mirnejšem, zdaj bolj razkranem življenju, ki daje pečat dobi kot taki. — Ta razglabljanja nas končno ne morejo zanimati, ker spadajo na področje filozofije in je naloga filozofov prav za prav, da nam dajo vsestransko zadovoljivo rešitev pojava samega. Nam zadošča ugo-

to vitev, da taka menjajoča se razdobja v človeški zgodovini dejansko so in da so, če ne popolnoma, pa vsaj delno tudi odraz, recimo produkcijskih razmer.

Ugotoviti moramo torej dvojno podobnost v življenju, ki ni brez važnosti za naše dokazovanje. Še več: ta dvojnost nam prinaša celo dokaz za že postavljeno trditev, namreč da je i evolucijska i revolucijska misel v združništvu samem nujna in da druga druge ne moreta izključevati; kajti za izključevanje niti ne gre. Jedro predmeta je edino v tem, da more imeti zdaj ena, zdaj druga miselnost premoč in da je ta premoč fundirana na dvojnem pojavu življenjskega toka:

1. na večjem ali manjšem aktivnem udeleževanju mladine pri pokretu, in

2. na večjem ali manjšem evolucijskem ali revolucijskem obelježju dobe.

To izvajanje je lahko samo teorija. Morda celo slaba teorija. Vendar nam primemba te teorije na tudi en sam konkreten primer dokaže, da vendar le ni samo teorija, in še manj, da bi bila slaba.

Na primer:

Iz različnih vzrokov (zunanje-produkcijskih in notranje-, „mističnih“) pride do revolucije. Ljudske mase, še pred nedavnim mirno v jarmu pretežno nanje naloženih obveznosti, se zavedo krivice teh obveznosti in se upro. Val upora se razširi čez vso deželo ali državo, morda poseže celo preko njenih meja. Združništvo danes še samo kot eden izmed mnogih regulatorjev gospodarskega in zato najvažnejšega življenja, se znajde prav za prav ob svoji evolucijski teoriji in ne ve, kaj naj počne. Bo li šlo na prižnice in mirilo razburkane množice ter obljubljalo, za kar ve, da jim ne bo moglo, morda niti ne hotelo (tako delajo države) dati, ali pa se bo prepustilo toku in šlo z ljudstvom? Za zavednega zadrugarja sploh ne pride do tega, da bi moral izbirati. Ker je prava revolucija vedno dejanje socialno nižje stoječih mas (pri vsem tem ne smemo nikoli pozabiti, da nam gre le za revolucijo s cilji gospodarske preusmeritve življenja, na kateri je združništvo kot prvenstveno gospodarski pokret zainteresirano; umetniške i. pr. izključujem, ker sploh ne gredo v naš okvir), se more zadrugar čisto avtomatično včleniti v korakajoče množice, saj je združništvo pokret majhnih, razlaščenih. Ustanovilo se je sicer izrecno z mirnim namenom samopomoči, vendar je nemogoče trditi, da je to stremljenje po mirni samopomoči takega značaja, da bi združništvo hotelo in moglo iti proti množicam, če so te že v revolucionarnem gibanju, ne da bi bilo združništvo samo tega plaza sokrivo. O tem ne more biti nobenega dvoma; to tem manj, če vzamemo, da je združništvo zelo radikalno povzelo

in si prisvojilo ideje, mirno trdimo, največje revolucije sveta — one iz leta 1789. Če je slednja bila dejanje meščanskega stanu, s tem še ni rečeno, da bi združništvo kot tako moglo biti v revoluciji složno edino z meščanskim stanom in bi ne moglo pokazati smisla za kako delavsko-proletarsko prevratno gibanje. Kakor gre človeški razvoj preko stanov in je v tem razvoju tudi tako zvani četrti stan že prišel do marsikaterih pridobitev, tako ni niti malo nenavadno, če postane tudi združništvo vnet zagovornik slednjega stanu; tem bolj, ker so ustanovitelji pokreta samega bili njegovi člani in je šele naknadni razvoj povezal usodo združništva morda celo nekoliko pretesno z deklasiranci in socialnopadlimi plastmi razmeroma dobro situiranega meščanstva.

Revolucija torej združništvu ni apriorno neprijetna. Samo sicer prevratov ne zagovarja; če pa do tega že pride, tedaj more biti združništvo v istih vrstah, stremeč za istim ciljem: za lepšo in varnejšo bodočnost občestva. Če je pa pod tem občestvom mišljena predvsem večinska socialno nižja plast, tedaj je to le predobro razumljivo; v nasprotnem primeru bi združništvo več ne bilo to, kar je: ustanova ali pokret, katerega cilj je pravičnejša razdelitev zemeljskih dobrin med ljudmi. In to je tudi končno tudi cilj vsake prave revolucije. Da ponovim: Razlika je le v hitrosti doseganja tega cilja.

Po vsem, kar sem pravkar navedel, bi mogel marsikdo navidez upravičeno staviti vprašanje, zakaj združništvo torej kar ne pristopi k revolucionarnim metodam, če je njegov cilj istoveten z nameni revolucij in se slednjim, ne da bi samo sebe izdalo, lahko pridruži.

Odgovor je prav preprost: Samopomoč in ne nasilje. Sožitje in ne prelivanje krvi. Ustvarjanje in ne uničevanje. Udejstvovanje v prid bližnjega iz lastnega spoznaja, da je takó bolj človeško, in ne namera, prisiliti vsakogar, da mahoma privzame kot veljavne take življenjske oblike, ki jih je kdor kóli spoznal za veljavne.

Tudi tako se dà mnogo doseči; in kar se doseže, tudi ostane. Preide ljudem tako rekoč v meso in kri; postane del njihovega mišljenja, del njih samih. Vsaka res nasilna revolucija ima značaj površnosti; doba, v kateri se navadno izvede, je vse prekratka (tudi če traja razmeroma dolgo), problemov je vse preveč, da bi v njej izvedene izpremembe mogle prekvasiti človeka in ga notranje preroditi. Brez notranje preusmeritve in prerodenja k dobremu pa ni pričakovati dejanskega izboljšanja človeškega sožitja. Vojaška uniforma še ne naredi iz človeka vojaka, ne talar dobrega duhovnika. Duh je, ki kvasi v človeku in ga naredi sprejemljivega za dobro, uvidevnega za pravico sočloveka, pripravljenega pomagati bližnjemu. In to ni

revolucija, ki bi mogla z razbrzdanostjo svoje zmage preusmeriti in oplemeniti duha, torej človeka. Tu je dobra stran zadružništva, ki priznava tudi eksistenco višjih vrednot in se zaveda, da se rodi v ljudeh smisel za take vrednote le v počasnem, a vztrajnem delu za poplemenitenje človeka, za preoblikovanje njegovega duševnega obraza. In v tem je vse, kar daleko prekaša uspehe kakršne koli še tako učinkovite revolucije: učinkovita je samo na zunaj; na znotraj človeka ne predrugači, v svojem delu ostane na pol poti.

I evolucija i revolucija imata svoje dobre in slabe strani. Eksistenca obeh miselnosti mora radi dvojnosti človeka samega biti utemeljena in smiselna v zadružništvu. To je sicer privzelo kot pravilno tezo evolucije, ker bolj odgovarja njegovim osnovnim gibalom, ki so zadružništvo v današnji obliki priklicala v življenje. A prav v teh istih gibalih je že tudi utemeljeno, da zadružništvo revolucije a priori ne more odklanjati in tega tudi ne dela, temveč da more pod danimi okolištni samo postati njen zagovornik in ji tako pripomoči do zmage. Ostane mu pa še vedno veliko delo poglobljanja dobljene zmage in konsolidiranja v tem smislu, da preide zunanje doživetje revolucije v notranjo človekovo zavest in ustvari tako predpogoj za trajno ohranitev, da, za nadaljnje razvijanje revolucijskih pridobitev.

Šolske zadruge

Takšen je naslov knjige učitelja Svetislava Prvanovića, ki jo je pravkar založilo Izdavačko-prosvetna zadruga C. O. J. v Beogradu, Frankopanova ul. 15.

Že samo to dejstvo kaže, da je prodrlo tudi k nam spoznanje o potrebi šolskih zadrug, ki so pri nas še jako malo znane, oziroma so sploh še neznana vzgojno-poučna zadeva. Kot v vsakem, potujemo tudi v tem pogledu daleč za drugimi naprednimi narodi, kjer sicer ne čarajo čudežev, pač pa store, kar je mogoče, da vcepijo že v mladino in predvsem v njo osnovne klice zadružnega duha, oziroma privzgojé one moralne vrline, na katerih sloni pravo zadrugarstvo.

V tem prednjači Francija, ki šteje nad 10.000 šol. zadrug z letnim prometom nad deset milijonov frankov. Zanje se živo zanimajo prosvetni, intelektualni in zadružni krogi. Te zadružne celice se udeležujejo v vseh mogočih smereh — štednja, nakupi, proizvodnja i. dr. — kot je pač potreba dotičnega šolskega okoliša.

Tako se deca vzgaja v varčnosti, disciplini, redu, delavnosti, medsebojni pomoči itd. — kratko: v vsem, česar mi kot zadrugarji pretežno nimamo.

Dokler pa tega ni, ne moremo govoriti o resničnem napredku združne misli. Ona ima težke naloge, ker se mora — in se bo še bolj morala v bodoče — boriti z mogočnim in temeljito organiziranim nasprotnikom — kapitalizmom. Brez vernih, prepričanih in dobro poučenih borcev, ki neomajno verujejo v upravičenost in končno zmago združnega evangelija, ne more biti resničnih in trdnih uspehov. Brez združnega duha ni združne bodočnosti!

Ta resnica mora združgarje neprestano podžigati k smotrnemu delu, ki ima svoje pravo izhodišče, pravo osnovo.

Avtor knjige „Školske zadruge“ je, vidno, pobornik nove šole, ki jo nazivamo delovna ali tudi življenjska šola. Glavno načelo te šole bi mogli izraziti v teh-le besedah:

Namesto za objekt ali predmet, ki naj se poljubno oblikuje po volji šole (vzgojitelja), naj stopi otrok v ospredje kot uvaževanja vreden subjekt, t. j. kot oseba, ki naj jo šola uvažuje in ji omogoči čim aktivnejše sodelovanje. Vzgojitelj naj njegova nastrojenja in dobre nagibe pospešuje, utrjuje, nadzoruje, usmerja in vodi.

Ni naša naloga razglablјati na tem mestu, če, kako in v koliko je pri nas mogoče in izvedljivo, marveč podčrtati tole resnico:

Ne moremo si misliti delovne šole, ne da bi se ta oslonila na praktično združno udejstvovanje. Zlasti ne v naših razmerah in na deželi. Danes celo ne! Le poglejmo, kaj je danes delo, kaj pojem „življenje“! Ni dovolj, da delamo, ampak moramo predvsem poznati smoter; vedeti moram čemu da delam, kaj in kolikšna bo zadevna korist — moja in skupnosti.

Človek dela, ker mora, ne pa radi dela samega. Dela radi ugodja, prijetnosti, užitka, ki naj mu ga delo pričara. Tolika sebičnost — če moremo to tako imenovati — je v vsakem živem bitju.

A danes?

Delaš in trpiš, oziroma trpiš in delaš. Je li to naša krivda kot posameznika? Vsi, družba nosi to odgovornost. Družba, oziroma njena ureditev!

Zato moramo to družbo popraviti in ji dati to, česar mi starejši rod nimamo, — vero v skupnost. Treba je preobraziti družbo vnanje in notranje.

V to pa se mora pripravljati in vzgajati že mladina. Delovno šolo razumemo torej kot združno vzgojo (šolo), katera proži mladini najlepšo priliko za pripravo v res koristnega člana človeške družbe, to je v takega člana, ki se razvija tako, da niso njegovi interesi nikoli v opreki z onimi družbe. Če hočemo delovnega, moralnega in socialno čutečega delavca, ki bo voljan in tudi zmožen pravilno podrediti svoje interese onim skupnosti in tako delovati v pravcu socialne preobrazbe, kar je trenutno naša največja naloga, dajmo

mu združno vzgojo in nudimo že prvi mladosti priliko udejstvovanja na vzajemnosti, ki je in ostane prvi življenjski zakon!

Zadevna navodila in pobudo nam lepo nudi omenjena Prvanovičeva knjiga, ki stane le 10 din. Priporočamo jo vsem vzgojiteljem.

Janko Furlan.

Ing. econ. Gorše Franc,

podpredsednik Oblastne uprave bolniškega fonda.

Delo bolniškega fonda

Smo pred oblastno skupščino bolniškega fonda, ki bo po napovedi Glavne uprave in odredbi gospoda prometnega ministra dne 4. februarja. Razen skupščinarjev, ki prihajajo kot zastopniki članstva na oblastno skupščino, opažamo na teh skupščinah vsako leto pičlo število članstva, dasiravno je skupščina za člane bolniškega fonda javna. Ne vem, kje je vzrok tej abstinenci, prepričan sem pa, da je med 14.532 člani, tako je namreč bilo povprečno številčno stanje leta 1938., gotovo mnogo takih, ki se zanimajo tudi za poslovanje v bolniškem fondu. Mnenja sem, da ne bom dolgočasil članstva, ako napišem par strani o tem, kako vršimo posle v bolniškem fondu, kakšni motivi nas vodijo pri delu, kakšne uspehe imamo in s kakšnimi težavami se borimo.

Prav posebno smem poudarjati, da vodi upravni odbor bolniškega fonda le ena misel, da bi namreč nudil vsem članom brez izjeme in ne glede na čin in položaj, v okvirju proračuna v največji meri vse one dajatve, do katerih imajo pravico po določbah Naredbe o zavarovanju državnega prometnega osebja in Pravilnika bolniškega fonda. To je odboru, kar se tiče obveznih dajatev, v drugem letu poslovne dobe uspelo skoraj stoodstotno, a kar se tiče neobveznih dajatev, v pretežnem delu. Ako odbor glede neobveznih pomoči ni mogel zadovoljiti vseh želja članov in njihovih svojcev, ni njegova krivda. Ta leži v omejenih sredstvih in kreditih, ki jih ima odbor na razpolago. Nič manj, kakor zadovoljiti članstvo glede pomoči, se ni odbor prizadeval, da bi bili izvedeni predlogi, ki so bili lansko spomlad sprejeti na oblastni in pozneje tudi na glavni skupščini.

Kje so glavni vzroki, da propade mnogo dobrih in umestnih predlogov? Te je treba iskati v pomanjkanju denarnih sredstev, nerazumevanju naših teženj s strani centralnih upravnih organov ter v pretirani centralizaciji samouprave, upravne in računske službe bolniškega fonda, ki ima svoj izvor v starih in okostenelih predpisih Naredbe o zavarovanju državnega prometnega osebja, Pravilnika bolniškega fonda in Pravilnika o računski službi. Sprememba predpisov in njihova prilagoditev času, kakor tudi odstopanje od centralizacije samoupravne, upravne in finančne službe bi znatno zboljšali stanje v vodstvu poslov bolniškega fonda.

Pereče vprašanje članstva bolniškega fonda ljubljanske uprave je zobno zdravljenje. Sedanji pravilnik določa, da redna glavna skupščina odreja v mejah razpoložljivih sredstev višino dajatev za zobno zdravljenje. Pomoči, ki jih daje bolniški fond v ta namen, so za članstvo ljubljanske oblastne uprave nezadostne, čeprav ima naša oblastna uprava v proračunu izmed vseh uprav največji znesek. Kje tiči vzrok tega stanja?

Odgovor je jasen in kratek. Pomoči za zobno zdravljenje so neobvezne in pravilnik dovoljuje dajatve v okviru proračunske možnosti le takrat, če po kritju vseh obveznih pomoči ostane še kaj razpoložljivega denarja za neobvezne dajatve. Upravni odbor, ki soodloča o proračunu, more torej za zobno zdravljenje odobriti v sporazumu z upravo in po pristanku skupščine le ona sredstva, ki ostanejo, ko je preskrbljeno za kritje obveznih izdatkov. Ta sredstva pri sedanjih predpisih in razpoložljivih denarnih sredstvih ne bodo nikoli tako visoka, da bi se z njimi mogli kriti vsi stroški, potrebni za zobno zdravljenje članstva. To idealno stanje bi nastopilo takrat, kadar bi neobvezne pomoči za zobno zdravljenje postale obvezne in bi jih uprava morala kriti iz rednih dohodkov. Doseči to stanje bi se dalo le s povečanjem naših plač in prispevkov.

Kakor lansko leto, je bila tudi letos največja skrb upravnega odbora posvečena gradnji dependance na Golniku. Ni bilo skoraj nobene seje, ki bi se na njej ne govorilo o tem prepotrebem sanatoriju. To vprašanje, ki se je reševalo skoraj 12 let, je tekom letošnjega leta naredilo velik korak naprej, kajti mogočna stavba je v surovem stanju s svojimi štirimi etažami že pod streho. Instalirana je tudi že žarilna kurjava, ki je za naše kraje sicer nov, drugod pa že preizkušen način centralne kurjave, ki se je posebno obnesel v bolnicah in v zdraviliščih. Namesto radiatorjev, ki delajo v sobah napotje in na katerih se nabira in razkrajja prah, so v vseh bolniških sobah zabetonirane v stropih, deloma pa tudi v tleh grelne cevi, ki se po njih preteka topla voda, ki enakomerno ogreva stropno konstrukcijo. Ta izžareva toploto v sobo, kjer je zrak svež in prijetno pregret, bolnik se pa dobro počuti. Za ta nov način ogrevanja, ki je sicer nekaj dražji kot navadna radiatorjska kurjava, se je po našem priporočilu odločila glavna uprava.

Dosedaj so bila oddana in povečini izvršena dela za okoli 2,724.000 din.

Če od razpoložljivega kredita 5,500.000— din odštejemo ta znesek, bi ostala vsota 2,776.000— din, ki lahko z njo razpolagamo pri razpisu nadaljnjih del. Ta vsota pa ni na razpolago, ker moramo od nje odšteti izdatke za nakup zemljišča, za honorar inženirja arhitekta za izdelavo in kopiranje načrtov, za komisije, nadzor in druge manjše tekoče stroške, kar bo do konca gradnje znašalo predvidoma 460.000— din. Po odšteti tega zneska dobimo torej vsoto 2,316.000— din, s katero smemo računati pri razpisu nadaljnjih del. S to vsoto pa ne bo mogoče dokončati in opremiti dependance.

Ko smo konec avgusta 1938 izposlovali na glavni skupščini povišanje kredita za 2,500.000— din na 5,500.000—, se je to zgodilo na osnovi približnega proračuna za vsa dela. Točni proračuni za vsa obrtniška dela (okoli 25 obrtnikov) namreč tedaj še niso mogli biti izvršeni, ker je ocenjevalna komisija odobrila osnovne načrte 1 : 200 šele 11. julija in so mogli biti do konca avgusta na podlagi teh osnovnih načrtov napravljeni gradbeni načrti 1 : 100 in podrobni proračuni le za zidarska, železobetonska in tesarska dela. Ker se je pa že iz teh načrtov in proračunov videlo, da kredit 3,000.000— din ne bo zadostoval za kompletno dependanso in ker je bila tiste dni glavna skupščina bolniškega fonda v Beogradu, se je na hitro roko napravil generalni proračun na osnovi izdatkov pri podobnih stavbah.

Pri izdelavi podrobnih načrtov in proračunov za vsa ostala dela, kakor so: kanalizacija, drenaža, tlaki, ometi, krovska, kleparska, mizarska, pleškarska, steklarska, ključavničarska, tesarska, parketarska, keramična, ta-

petarska, slikarska dela, instalacija jakega in šibkega toka, tople in mrzle vode, centralna kurjava itd., pa se je seveda pokazala razlika med sedanjim podrobnim in prejšnjim približnim proračunom, kar je pri taki razsežnosti in kompliciranosti stavbe ter pri čisto specialnih opre mah, ki jih zahteva zdravilišče za pljučne bolezni, mogoče. Na sedanji višji proračun pa je vplival tudi nenaden porast cen za mezde in material, posebno za kovinske dele.

Po sedanjih proračunih je treba za vsa še potrebna dela in opremo računati z vsoto 4.895.000— din. Po odštetju sedaj razpoložljive, zgoraj omenjene vsote 2.316.000, bi bilo treba osigurati še kredit 2.579.000— din. Ker pa ni gotovo, da bo ostalo pri sedanjih cenah materiala in mezd, je treba za vsak primer predvideti višji znesek in sicer 3.000.000— din. Ako nam bo glavna skupščina odobrila kredit in ako ne bo posebnih izrednih dogodkov, smemo pričakovati, da bo v letošnji jeseni depandansa na Golniku predana svojemu namenu.

Budžetsko leto 1938/39. smo zaključili s presežkom 559.938'58 din, ki pa ni nastal radi tega, da bi bil proračun slabo sestavljen, temveč radi povišanja plač delavcev in številnih sezonskih delavcev. Znesek je moral biti radi centralizacije odveden glavni upravi in oblastna uprava od tega ni imela koristi.

Na oblastno skupščino bo upravni odbor prišel s trinajstimi predlogi. Med najvažnejše spadajo oni, ki zahtevajo dodatni krediti v znesku 3.000.000— din za dograditev depandanse na Golniku, zgraditev modernih kopališč v delavnicah in kurilnicah v Ljubljani in Mariboru, finančno samoupravo, proporc pri volitvah, aktivno in pasivno volilno pravico tudi za neobvezne člane, pravico zdravljenja v bolnici 52 tednov za vse člane brez izjeme in možnost zvišanja hranarine na 100%, angažiranje odobrenega kredita v smislu lanskoletnega sklepa glavne skupščine v znesku 1.200.000— dinarjev in odobritev naknadnega kredita 200.000— din za nakup doma „Beli Križ“ v Rogaški Slatini, ustanovitev podružnice centralne ambulante v Mariboru in s tem v zvezi odobritev 500.000— din kredita ter odobritev 500.000— din kredita kot finančno pomoč upravi državne bolnice v Ljubljani za povečanje oddelka za pljučne bolezni.

Potrebo povišanja kredita za dograditev depandanse na Golniku sem obrazložil že zgoraj. Potrebo kopališč v delavnicah in kurilnicah ni treba posebej razlagati, vsaj vsi vemo, da današnja kopališča po raznih kurilnicah, delavnicah in postajah ne ustrezajo svojemu namenu. Že zdaj naj pa bi bilo treba renovirati kopališče v delavnici Maribor, kjer se morete preje okužiti, kakor pa očistiti. Bilo je sicer že več komisij, ki so to mariborsko posebnost, to mariborsko nesnago ogledale, toda dalje kakor do komisij še ni prišlo. Mnenja sem, da če se našemu delavcu že ne more nuditi primerna plača, se mu naj dà vsaj možnost, da se lahko pošteno umije.

Lani je glavna skupščina odobrila kredit v znesku 1.200.000— din za nakup doma „Beli Križ“ v Rogaški Slatini. Žal, tega predloga gospod prometni minister do danes ni izvolil odobriti. Posledica tega je, da smo primorani letos za nakup doma zahtevati še dodatni kredit od 2.000.000— din, ker je lastnik doma radi dviganja cen nepremičnin povišal ceno. Izgubljen čas, izgubljen denar!

Zakaj zahtevamo svoj dom v Rogaški Slatini?

Ugotovljeno je, da bolujejo železničarji zelo mnogo na prebavilih, kakor želodčnimi ranami ter želodčnimi in črevesnimi katarji in jetrih. Za

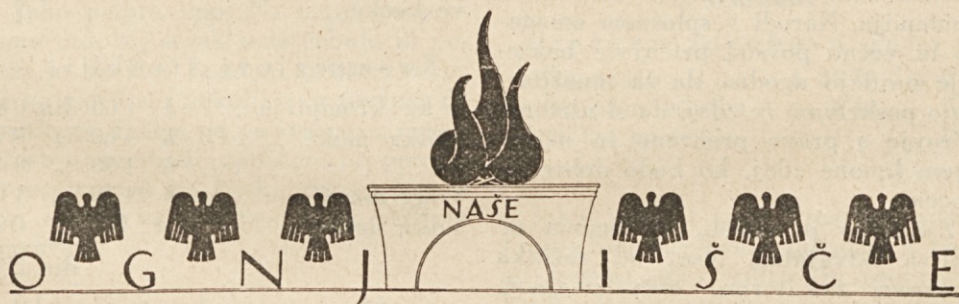
zdravljenje omenjenih bolezni koncentrira bolniški fond svoje člane do sedaj v Vrnjački banji, kjer ima svoj dom. Znano je, da obstoja pri nas v Sloveniji zdravilišče Rogaška Slatina, kjer se že čez 200 let zdravijo bolezni prebavljen z zelo dobrim uspehom, kar cenijo bolj tujci kakor mi sami. Poleg odlične mineralne vode za prebavila ima Rogaška Slatina dobro urejeno dietetično kuhinjo, sončno in plavalno kopališče, hidroterapijo, ogljikove, slane in smrečne kopeli ter naprave za črevesna izpiranja, torej vse, kar spada k zdravljenju v kopališču poleg pitne kure.

V Rogaški Slatini je sicer nastavljen od bol. fonda zdravnik specialist, ki ordinira za železničarje brezplačno, nima pa pacientov, ker bolniški fond nima v Rogaški Slatini svojega doma, zaradi česar se železničarji ne morejo koristiti z dobrotami tega splošno znanega zdravilišča, ker jim je tam zdravljenje brez doma bol. fonda predrago.

Želimo, da bi se mogli bolni železničarji zdraviti brez posebnih izdatkov v tem koristnem zdravilišču, čigar indikacije so določene specialno za želodčne, črevesne in jetrne bolezni, ki pri železničarjih radi nepravilne prehrane stalno naraščajo.

Predlog o finančni samoupravi zahteva v glavnem, da se višek dohodkov pusti v korist tekočega računa oblastne uprave, ki je ta pribitek ustvarila, in vloži pri pupilarno varnih denarnih zavodih v korist te oblastne uprave, da vsaka oblastna uprava upravlja svoj rezervni fond, da odobri letni proračun po partijah in pozicijah le oblastna skupščina, medtem ko ga izglasuje glavna skupščina le v globalnih vsotah, da virmane med pozicijami in partijami vrši oblastna uprava, ki jih odobri oblastna skupščina in da nobena oblastna uprava ne more porabiti za svoje namene dohodkov, katere koli druge oblastne uprave.

Toliko o naših najvažnejših novih predlogih. Zastopniki članov boln. fonda, izvoljeni in imenovani, se zavedamo, da smo tudi v tem pogledu storili svojo dolžnost.

LIMONIN SOK IN GLICERIN ZA MAZANJE ROK.

Količina: enaka dela limoninega soka in glicerina v steklenici dobro zmešamo in mažemo z njim roke vsakokrat, kadar si jih po končanem delu temeljito umijemo. Mešanico v

roke dobro uteremo, dokler je kaj maščobe čutiti. Te vrste toaletnega pripomočka bi posebno v zimskem času ne smelo manjkati nobeni gospodinji. Če nam ne gre za to, da imamo mehke in lepe roke, želimo pa imeti gladko, zdravo kožo, da lahko primemo v roko tudi šivanje ali ročno

delo če je potreba. S hrapavimi rokami, s prsti, katerim je bila odvzeta vsa maščoba, ne moremo prijeto nobene tanjše ali svilenе stvari. M.

LIMONA V DOMAČI UPORABI.

Proti pomladi bomo imeli na trgu veliko lepih sočnih limon. Meseca aprila, maja in naprej postanejo limone dražje in tudi tako sočne niso več. Kakor sezono vsakega sadja, ki nam ga nudi narava, tako bi morali izkoristiti tudi sezono limon. Neki ameriški zdravnik je ugotovil, da vsebuje limona največ vitaminov in raznih sadnih soli od vsega drugega citronastega sadja. On celo trdi, da je limona najzdravilnejša od vseh sadov. Že ena sama žličica svežega limoninega soka na dan dovede organizmu vse vitamine, ki so mu potrebni. Tudi bo zdaj pomladi čas, da si očistimo telo vseh strupov, ki so se nabrali tekom zime v našem telesu ob nesveži hrani in manjšem gibanju. Prav pomladi se pri nas rade oglasijo bolezni, ker telo nima več toliko odpornosti kakor jeseni. Za junij nam napovedujejo prorokovalci neko epidemijo. Bog varuj, da bi se njihove besede uresničile, toda neizbežna posledica sleherne vojne je bila kaka epidemija. Narodi v splošnem omagajo in večno povsod pričujoče bakterije najdejo ugodna tla za množitev. Zato poskrbimo že zdaj, da si utrdimo zdravje s pravo prehrano in uživanjem limone zdaj, ko bodo dobre in poceni.

Zanimivo je vedeti, da limona ne vpliva odvajalno. Vsaj od začetka povzroča nekaterim, občutljivejšim, nekaj težav, ki se pa sčasoma odstranijo. Prav radi tega pridobijo tisti, ki stalno po več mesecev in točno na dan uživajo limonin sok, tudi na teži. Napačno je torej mnenje, da se po limoni shujša. Nasilno shujšamo samo takrat, kadar uživamo take jedi ali zdravila, ki se v telesu dolgo ne pomude.

M.

G. Prašnikarjeva:

PREPROSTI JEDILNIKI.

V naslednjem slede jedilniki — kosila — za en teden in sicer za 5 oseb, ter stane **kosilo povprečno dnevno din 14'95, ali na osebo dnevno din 5'—.**

1. jedilnik:

Fižolova juha:

¼ kg suhega fižola	à 5'—	din 1'25
4 dkg masti	à 21'50	„ 0'86
5 dkg moke	à 3'60	„ 0'18
čebula, zelen peteršilj, lavorov list, timez, sol, kis		„ 0'50
5 dkg kruha		„ 0'50
		din 3'29

Juho pripravimo: Namočen fižol skuhamo, pretlačimo in denemo v zalito prežganje iz masti in moke, v katerem smo prepražili seseklano čebulo, nakar pridenemo seseklane začimbe, po okusu solimo, okisamo ter prevremo. Kot vložek pridenemo juhi posušene, oziroma prepražene kruhove kocke.

Krompirjevi štruklji:

½ kg krompirja	à 1'60	din 0'80
15 dkg moke	à 3'60	„ 0'54
sol	à 1'50	„ 0'10
5 dkg masti	à 21'50	„ 1'08
4 dkg drobtin	à 6'—	„ 0'24
		din 2'76

Štruklje pripravimo: Kuhan, olupljen, pretlačen krompir zmešamo z moko in soljo ter pognetemo hitro v gladko testo, ki ga razvaljamo za nožev rob debelo, potresemo s prepraženimi drobtinami (ali z ocvirki), tesno zvijemo, zavijemo v zmočen prtič in kuhamo počasi pol ure v slanem kropu. Kuhan štrukelj zrežemo na re-

zine, in če hočemo, še povrhu zabelimo s prepraženimi drobtinami ali z ocvirki.

Kisla repa:

40 dkg kisle repe . . .	à 2'—	din 0'80
5 dkg moke	à 3'60 „	0'18
8 dkg ocvirkov	à 10'— „	0'80
		<u>din 1'78</u>

Repo pripravimo: Skuhani repi pri-mešamo v mrzli vodi raztepeno moko in vroče ocvirke ter prevremo.

Kosilo stane:

Juha	din 3'29
Štruklji	„ 2'76
Repa	<u>„ 1'78</u>
Za 5 oseb	din 7'83
ali na osebo din 1'57.	

2. jedilnik:

Zeljna juha s krompirjem:

4 dkg masti	à 21'50	din 0'86
1 glava zelja	à 2'— „	2'—
5 dkg moke	à 3'60 „	0'18
čebula, sol,	„	0'30
20 dkg krompirja . . .	à 1'60 „	0'32
		<u>din 3'66</u>

Juho pripravimo: Na masti prepražimo najprej sesekljano čebulo in potem še na fine rezance zrezano zelje, ki ga zalijemo nekoliko in parimo do mehkega. Potem ga potresemo z moko, in ko se prepraži, zalijemo po potrebi in pridenemo na kocke zrezan krompir, solimo in kuhamo, da se tudi ta zmehča.

Pljuča v obari:

1 kg govejih pljuč . . .	à 8'—	din 8'—
košček korenja, peteršilja, zè-lene, čebule	„	0'50
poper, timez, lavorov list, li-monina lupinica, kis, sol .	„	1'—
5 dkg masti	à 21'50 „	1'08
6 dkg moke	à 3'60 „	0'22
		<u>din 10'80</u>

Pljuča pripravimo: Oprana pljuča skuhamo z osnaženimi, zrezanimi zelenjavami in začimbami vred, nakar jih zrežemo na tenke rezance, dene-mo v zalito prežganje iz masti in mo-ke, v katerem smo prepražili sesek-ljano čebulo, zalijemo s pljučno juho, solimo, okisamo in prevremo. (Pljuča izboljšamo, če jim pridenemo malo smetane.)

Polenta:

30 dkg koruznega		
zdroba	à 3'—	din 0'90
sol	à 1'50 „	0'10
4 dkg masti	à 21'50 „	0'86
		<u>din 1'86</u>

Polento skuhamo tako, da pristavi-mo še enkrat toliko vode, jo solimo in ko zavre, zakuhamo zdrob ter meša-mo ½ ure. Nazadnje jo zabelimo z mastjo ali z ocvirki.

Kosilo stane:

juha	din 3'66
pljuča	„ 10'80
Polenta	<u>„ 1'86</u>
Za 5 oseb	din 16'32
ali na osebo din 3'27.	

3. jedilnik:

Pražena zdrobova juha:

4 dkg masti	à 21'50	din 0'86
10 dkg pšen. zdroba . .	à 4'40 „	0'44
sol, zelen peteršilj . . .	„	0'50
		<u>din 1'80</u>

Juho pripravimo: Presejan zdrob prepražimo na masti, zalijemo z vodo ali kostno juho, solimo in prevremo. Pred serviranjem pridenemo še sesek-ljan zelen peteršilj.

Meso s krompirjem na ti-rolski način:

5 dkg masti	à 21'50	din 1'08
¾ kg govedine	à 10'— „	7'50
1½ kg krompirja . . .	à 1'60 „	2'40
čebula, sol, poper	„	1'60
		<u>din 12'58</u>

Jed pripravimo: Na masti prepražimo seseklano čebulo in potem pride-nemo na male, tenke liste zrezan go-veji flam in ko se opraži, zalijemo nekoliko in parimo, da se zmehča. Nato pridenemo še posebej kuhan, olupljen, na liste zrezan krompir, po potrebi solimo, popramo in dobro pre-mešamo.

Fižol z redkvijo v solati:

30 dkg suh. fižola	à 5'—	din 1'50
20 dkg črne redkve	à 2'—	„ 0'40
½ dcl olja	à 16'50	„ 0'85
½ dcl kisa	à 5'—	„ 0'25
sol		„ 0'10
		din 3'08

Fižol pripravimo: Namočen fižol skuhamo, ko je mehak, solimo, odce-dimo in še vročega zmešamo z oljem in kisom in potem primešamo še olup-ljeno, oprano in nastrgano črno red-kev.

Kosilo stane:

juha	din 1'80
meso s krompirjem	„ 12'58
fižol	„ 3'08

Za 5 oseb din 17'46
ali na osebo din 3'50.

4. jedilnik:

Zelenjavna juha:

Korenina korenja, peteršilja, zelenih polovico, 1 koleraba	din 2'—
4 dkg masti	à 21'50 „ 0'86
6 dkg moke	à 3'60 „ 0'22
sol, poper	„ 0'50
	din 3'58

Juho pripravimo: Zelenjavo otrebi-mo, zrežemo na tenke rezance ali na kocke, skuhamo v slanem kropu in denemo v zalito prežganje iz masti in

moke. Juho solimo, popramo in še en-krat prevremo.

Slaninski cmok v prtiču:

35 dkg kruha	à 4'—	din 1'40
10 dkg ocvirkov	à 10'—	„ 1'—
3 jajca	à 1'25	„ 3'75
sol, zelen peteršilj		„ 0'50
5 dkg moke	à 3'60	„ 0'18
3 dkg masti	à 21'50	„ 0'65
		din 7'48

Cmok pripravimo: Na kocke zrezan kruh polijemo z v vodi raztepenimi jajci, primešamo ocvirke, sesekljan zelen peteršilj, sol in moko. Ko se vse enakomerno navlaži, zavijemo v zmo-čen prtič tako, da dobimo en sam ve-lik cmok in prtič ne pretlesno zave-žemo in kuhamo 20 minut v slanem kropu. Kuhan cmok stresemo v skle-do, zrežemo na rezine in zabelimo z mastjo ali z ocvirki.

Topla krompirjeva solata:

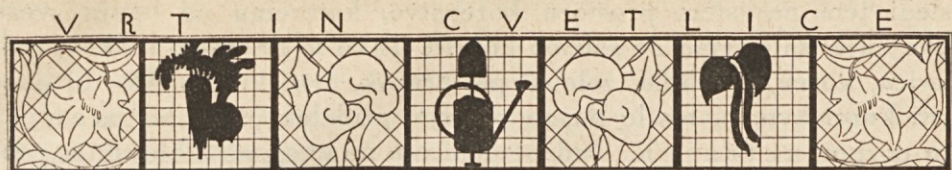
1½ kg krompirja	à 1'60	din 2'40
½ dcl olja	à 16'50	„ 0'85
½ dcl kisa	à 5'—	„ 0'25
sol, čebula		„ 0'30
		din 3'78

Krompir pripravimo: Kuhan krom-pir olupimo, še vročega pretlačimo (ali dobro zmečkamo!) in zmešamo s soljo, seseklano čebulo, oljem, kisom in to-liko množino vroče vode, da dobimo kašnato gosto zmes, ki jo do servira-nja postavimo v soparo, t. j. v vročo vodo.

Kosilo stane:

juha	din 3'58
cmok	„ 7'48
krompir	„ 3'78

Za 5 oseb din 14'84
ali na osebo din 2'97.

Josip Štrekelj:

Vrtnarjevo opravilo pozimi

Kolikor je bilo v jeseni izpraznjenih gred, jih je vrtnar že takrat prekopal in pustil neporavnane v surovem stanju. Tako prekopano zemljo zmrzal zdrobi, zrahlja in jo naredi rodovitnejšo. Tudi vlago bolj zadržuje, ki je potrebna pomladanskim setvam. Istodobno tudi pognoji, kjer je potrebno, da se tekom zime gnoj razkroji. Jesensko gnojenje je zdatnejše kakor pomladansko. Te grede spomladi poravna in obseje ali obsadi s sadikami. Napačno bi bilo v jeseni prekopano zemljo še enkrat prekopavati spomladi. Zemlja bi se zablatila in med letom prej izsušila. Kar ni bilo mogoče v jeseni prekopati zaradi zimske povrtnine, kakor so spinača, motovilec, črni koren, pasternjak, zimska solata, zimsko zelje, peteršilj, zim. ohrovt in radič, se to opravi spomladi.

Spomladi začne novo delo in novo življenje na zelenjadem vrtu in zlasti določevanje prostorov za posamezne vrste povrtnine. Vsaka družina pa ima drugačne zahteve. Ena rabi več te, druga pa več druge povrtnine. Treba torej z ozirom na potrebo in velikost vrta določiti velikost prostorov za posamezne setve in nasade. Tega pa ni mogoče pravilno napraviti brez načrta na papirju. Napraviti ga je pa treba že pozimi, da ni beganja ob času setve. Brez načrta se navadno dogodi, da nekatero povrtnino posejemo v prevelikem obsegu, drugo pa v premajhnem, ali pa celo, da nam prostor zmanjka. V načrtu narišemo točno toliko gred, kolikor jih je v naravi. Na posameznih celih gredah ali na delih tih (kolikor pač sodimo, da je potreba prostora) vpišemo imena povrtnine. Uvaževati pa moramo kolobarjenje, t. j. da ne postavimo kake povrtnine na gredo, na kateri je že lansko leto taka rastla. S takim početjem bi bil pridelek manjši, širile bi se pa tudi razne bolezni in škodljivci. Ne pa samo zaradi navedenih slabih posledic, temveč tudi zaradi gnojenja moramo povrtnini od leta do leta menjati prostor. Zeljnata povrtnina, n. pr. karfijole, zelje, solata, spinača, paradižniki, bučnice i. d. ljubijo sveže gnojenje, zato treba grede za take pognojiti s starim podelanim hlevskim gnojem ali s kompostom. Naslednje leto

sledi tem na istem prostoru korenstvo, kateremu ne ugaja sveže gnojenje, zato temu ne smemo gnojiti. Tako n. pr. pesa, redkev, redkvice, korenje, čebula, zelena, pasternjak, črni koren. Ako bi gnojili korenstvu, bi rastlo bujno v listje, pridelek pa bi bil manjši in pozimi ne trajen. Tudi stročnicam ne gnojimo s hlevskim gnojem. Grah in fižol bi zrastle čez mero v višino, a pomanjkljivo na pridelku. Stročnice sejemo na prostor, kjer je leto prej bilo korenstvo. Umestno in prav pa je, ako korenstvu in stročnicam pognojimo samo spomladi za 100 m² po 4 kg superfosfata in po 3 kg kalijeve soli. Ker te rastline potrebujejo tudi apno, potrosimo vsako tretje ali četrto leto v jeseni po 30 do 40 kg apnenega prahu na 100 m², ki pa ga moramo takoj podkopati, sicer je brez učinka. Na grede, kjer so rastle stročnice, slede zopet v naslednjem letu zeljnate rastline, katerim spet gnojimo.

Na zelenjadnem, zlasti na majhnem vrtu skrbimo, da prostor po možnosti izrabimo. To dosežemo z medsetvami. Nekatera povrtnina potrebuje namreč dolgo časa, da doraste. N. pr. karfijole, zelje, zelena in paradižniki. Ker se zelo razrastejo, jih sadimo redko. Da ni prazen in brezploden prostor med temi, dokler so še majhne, ga izrabimo za setev rane povrtnine, n. pr. solata berivka, mesečna redkvice, zgodnje kolerabe in rana glavната solata. Z ureditvijo prihranimo na prostoru za drugo povrtnino. Tudi to treba v načrtu označiti.

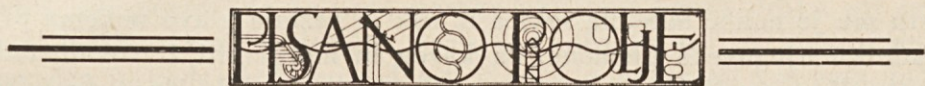
V vrtu sledi setev od marca do srede septembra, kajti, ko poberemo eno povrtnino, sejemo takoj drugo. Niti en dan ne sme biti greda prazna! Zato slede na eni gredi po dva do štirje pridelki tekom leta. V načrtu treba, da vpišemo, katera zelenjava bo sledila prvi in dalje, da bo kuhinja stalno založena.

Kako razočaranje in škoda je, če seme ne kali ter da ostane greda prazna. Da se tej neugodnosti izognemo, moramo pozimi seme preizkusiti in sicer to, ki imamo doma od prejšnjih let v zalogi, kakor tudi kupljeno, zakaj preveč staro in morda plesnivo seme ne kali. Za preizkušanje kaljivosti so posebne priprave, ali prav tako to dosežemo na priprost način brez stroškov. Vzamemo 10 zrn semena in ga položimo med kos vpognjenega, mokrega pivnega papirja. To položimo v plitev krožnik ob robu in nalijemo noter nekoliko mlačne vode, da se na dnu del papirja moči v vodi, ne pa v njem privito seme. Zaradi kapilarnosti dovaja papir navzgor semenu primerno vlago. Krožnik postavimo v kuhinjo na toplo in dolivamo mlačno vodo v kolikor je izhlapi, zakaj, ako se papir posuši, je poizkus ponesrečen. Prav tako ni uspeha, ako se seme moči v vodi, ali če je krožnik postavljen na premrzeli prostor ali pa na prevroč. Najugod-

nejša toplota je $+25^{\circ}\text{C}$. Število izkaljenega semena nam pove, koliko odstotkov je kaljivega in po tem uravnamo setev. Namesto 10, jemljejo nekateri vrtnarji za preizkušnjo po 100 zrn.

Da bo kompost bolj dozorel in razpadel, je sedaj čas, da ga prevržemo in premešamo.

Zimsko vrtnarjevo opravilo je tudi naprava tople grede, da v začetku februarja poseje prve setve. Ker pa mora biti nad toplo gredo stalno nadzorstvo, se ta naprava izplača za večje vrte, kjer potrebujejo velike množine sadik.

Jaroslav Hašek:

Zakaj je zblaznel prof. Ressler*

Slavni antropolog Virchov pravi, da še ni zadostna trditev, da se sme izvajati človeška glava od opic, temveč je treba določiti od kakšnih opic — in to se ni do sedaj še nikomur posrečilo.

Enakega mnenja je bil tudi profesor Ressler. Preskusil je celo vrsto lobanj, ki so jih smatrali za lobanje praljudi, in tudi napisal o neki posebni črepinji skrajno zanimivo razpravo, katero je končal s pojasnilom, da je najdena lobanja od šimpanza ali orangutana, mogoče od mlade gorile, ali pa predzgodovinskega človeka, ki ni znal niti brati, niti pisati, ker ima le slabo razvite obrbne obloke.

Profesor Ressler je bil priznan učenjak. Nekoč je našel skranjico in z duhovitim bistrcom spoznal, da je bil posestnik tega sencà na levi nogi šepav, in sicer v dobi med četrnim in tretjim tisočletjem pred Kristovim rojstvom.

Seveda so se oglasili tudi nasprotniki, ki so trdili, da je bil lastnik najdenega kosa lobanje kruljav na desno nogo, nikakor pa ne na levo, toda tem protivnikom je zamašil usta polemičen dokaz profesorja Resslerja: „Kako bi mogel šantati na desno nogo, ko mu jo

* Jaroslav Hašek, avtor slovitega „Dobrega vojaka Švejka“, ironizira v pričujoči zgodbi antropologe, t. j. učenjake, ki raziskujejo telesno konstitucijo človeka in skušajo iz pičlih najdenih okostij dognati njegovo prvotno obliko, ki je sličila višje razvitim opicam. Pri teh raziskavanjih se je res dogodilo, da so se učenjaki, kakor se je to pozneje izkazalo, v svojih sklepih včasih temeljito zmotili. — Op. uredn.

je vendar odgriznil jamski medved?“ Na koncu svojega dokaza je povedal profesor Ressler, da je srečal jamski medved onega nesrečnika med peto in šesto popoldansko uro 5. maja leta 3917. pred Kristusom.

To vam je bilo presenečenje! Njegovi nasprotniki so se zmogli samo še do ironične pripombe: „Profesor Ressler nam taji samo še eno: kako se je dobri mož prav za prav imenoval.“

In profesor Ressler jim je odgovoril: „Če hočete vedeti tudi to, pa poslušajte: imenoval se je Rora, ker je spadal k rodu Etruščanov, izgubil je s petnajstimi leti mater, očeta pa ni poznal nikoli. Koža, v katero je zavijal svoje telo, je bila strašno razžrta od moljev, tako da si je moral z osemnajstimi leti nabaviti novo. V dvajsetem letu mu je nekoč odletela sekira iz rok in razbila glavo nekemu pripadniku njegovega plemena. Za kazen bi moral biti žrtvovan, toda darovali so mu življenje na prigovarjanje poglavarja Muja. Če želite še drugih podrobnosti, vam povem, da je imel na trebuhu bradavico in je nekoliko jecjal.“

Vse to je profesor Ressler izpeljal iz skranjice, ki so jo čuvali v muzeju, dokler ni o priliki študijskega potovanja znan antropolog odkril v črepinji slavnega etruškega bojevnika Rore ulomek mačje lobanje. Posledica tega je bil velik znanstven škandal. Najhuje se je opletalo rečenemu učenjaku, ker je muzejska komisija ugotovila, da ni to kos mačje lobanje — ampak konjske. Porazeni učenjak jo je ponoči naskrivaj odkuril in se na konec še pod vlak vrgel.

Ta mala znanstvena dogodivščina seveda ni mogla pokopati slave profesorja Resslerja. Taisti se je v zadnjem času bavil z atavizmom, in ko mu je postalo jasno, da ima enake zobe ko orangutan, se mu je posrečilo priti do neomajnega prepričanja, da se mora v interesu znanosti nepreklicno oženiti in roditi potomce. Kot goreč pristaš descendentne teorije je iskal ženo z znaki degeneracije. Glavo naj ima brezpogojno podobno morski mački, kajti sam je imel glavo orangutana, kar je razvidno iz njegovih memoarjev. Radi tega je prepotoval v glavnem dežele, kjer bivajo oni tipični, v nekdanjih stoletjih od jezera Njace-Njaga v Centralni Afriki, v Ameriko presajeni črnski rodovi. Ta zamorski tip je živel v Alabami v Severni Ameriki, kjer se mu je posrečilo najti, po štirimesečnem iskanju, neko črnko z orangutanovo in istočasno šimpanzovo glavo.

Nekoliko zamotane pripombe, ki jih je podal o opazovanju svoje bodoče žene, se glase: „Pri popolni konfiguraciji glave se mora vzeti v obzir oblok čelnih kosti. Kot, ki sploh ne spada k glavi te črnke, je Daubentonov kot, kajti ta ne tvori premice, ki seče opisthion in bastion v eni črti in veže spodnjo mejo očesnih duplin

in Brocov kot, pri čemer je prva premica ena in ista, dočim gre druga iz bastiona. Z vsemi temi merami, kakor tudi s kubaturo svoje črnke sem dočista nezadovoljen.“

Nato je sledila kratka opomba: „Svoj zakon s črnko bom sklenil v cerkvi Svetega duha v Oklahomi.“

In sedaj je čakal ves izobraženi antropološki svet, kako se bo to končalo. Najbolj radoveden od vseh je bil profesor Ressler, ki je zelo rad izvajal svoje antropološke poskuse, potem ko se je pri-
vadi črnki.

In sedaj si predstavljajte njegovo presenečenje, ko se mu je točno čez devet mesecev rodil Indijanček! Prav radi tega je profesor Ressler zblaznel. In le čisto poredkoma, ko mu pride svetel trenutek, se spomni, da je pred poroko služila njegova črnka pri nekem indijanskem prodajalcu žganja. Običajno pa je njegov duh omračen in kadar koli more dobiti v roke svinčnik ali kos ogla, piše po stenah svoje sobe:

„Ker smo pri preskušanju one lobanje merili po nemškem načinu, zato je lobanja dolihocfalna, dolga. Da smo se držali francoskega načina, bi bila pa brahicefalna, kratka. Zato jo lahko smatramo za mezocefalno, srednjo.“

A. D.

Zakaj in kam?

V današnjih, za narode in države ter za celokupno človeštvo usodepolnih časih, ko se z bliskovito naglico vrti film svetovne zgodovine, s svojim pogledom in s svojo pozornostjo kaj radi obstajamo na površini dogodkov; le redkokdaj se vprašamo: Zakaj, čemu? Zakaj je moralo in moglo priti do tega in takšnega razračunavanja med posameznimi narodi in državami? Kje so pravi razlogi, kakšni so pravi cilji, radi katerih je velik del človeštva pahnjen v vse uničujoči vojni vrtinec? Zakaj in čemu gigantska borba na življenje in smrt?

Prvo vprašanje, ki si ga moramo spričo današnje svetovne konflagracije staviti, je: Ali so res samo gospodarske razmere po-

gnale toliko in kulturno tako visoko stoječe velike narode v vojno, ali pa je treba za to iskati še drugih vzrokov?

Znani svetovni nazor, ki ga je izoblikoval Karl Marx, bo vztrajal pri svojem nauku in zatrjeval, da so tudi to vojno povzročili ekonomski činitelji; kajti le ti da so, ki določujejo socialni in vsak drug razvoj; le oni so prvo in edino odločilno gibalno, ki človeški družbi narekuje pota in smeri vnanjega in notranjega, materialnega in duhovnega izživljanja.

Svoj čas smo poskušali kritično premotriti pravilnost tako zvanih socioloških šol.¹ Prišli smo takrat do zaključka, da imajo vse te šole v svojem nauku nekaj resničnega; da pa vse zagrešijo isto napako: vse namreč več ali manj trdijo, da so našle edino pravilno rešitev in razlago glede činiteljev, ki določujejo razvoj človeške družbe. Mi pa smo se ob takratnih naših raziskavanjih prepričali, da je problem človeške družbe in njenega razvoja ter faktorjev, ki ga usmerjajo, daleko bolj kompliciran, kot se je to omenjenim šolam dozdevalo; da je predvsem izključeno, da bi v tem pogledu odločeval samo en faktor. Niti ekonomsko dejstvo, niti ideja kot izraz človekovega razuma in volje (da navedemo dva, diametralno si nasprotujoča tostvarna nazora) ne razložita in ne moreta vsak sam zase razložiti stvarnih dogajanj v zgodovini človeka in človeške družbe. Do takih zgrešenih zaključkov v sociologiji in na drugih znanstvenih področjih, ki obravnavajo človeka, bi ne moglo nikdar priti, če bi se upoštevala osnovna resnica, da je človek telesno in duhovno bitje; da je njegova resnična stvarnost dvojna: da je žival z vsemi njej pripadajočimi atributi (nagon samoohranitve v prvi vrsti), da pa je še bitje, ki se hoče in mora tudi duhovno izživljati (v resnici, sreči, lepoti, dobroti, svobodi itd.), pri čemer pa prečesto zaide v usodne zmote.

V današnji dobi — in prav posebno v njej — se najboljše očituje resničnost našega naziranja. Kdo neki bi verjel, da so zgolj gospodarski razlogi narode nujno prisilili, da so se zatekli k sili, da bi z njeno pomočjo rešili medsebojne spore! Ne bomo zanikali, da imajo pri tem tudi gospodarski momenti zelo važno vlogo, vendar bi sami po našem mnenju ne bili sprožili plaz, ki ječijo pod njegovo pezo milijoni in milijoni. Nobena država ni bila v taki gospodarski stiski, da bi morala izprovocirati vojno. Razlogi za sedanjo vojno so tudi, ali bolje rečeno, poglavitno drugega značaja. Izvirajo iz duhovne plati človekove, iz njegovih slabših gonov, iz njegove strasti, iz njegovih razumovnih in etičnih zablod. Kar smo pred leti zapisali o stanju človeške družbe, velja v polni meri tudi dandanes:

¹ „Zadrugar“, leto 1932 „Idejni temelji socialnega vprašanja“.

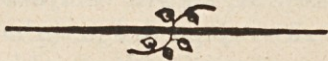
„Celo ono, kar je imelo svoje dni duhovno in etično vrednost, je izgubilo to obeležje. Ljubezen do domovine in svojega rodu se je izprevrгла v politično strast, šovinizem in imperializem, v zanikanje in zatiranje vsega, kar je tuje... Plemenitega tekmovanja skoroda ne poznamo več. Tekmovanje pač, toda to je brezobzirno, preračunjeno na oslabitev in uničenje bližnjega. Ni več zaupanja med narodi, ni ga več od človeka do človeka. Drug skuša prevariti drugega, odeva se v očjo obleko, da postane volk, ko nastopi zanj trenutek.“ („Zadrugar“ št. 7/32, str. 203.) Človeštvo se klanja samo dvema bogovoma: kapitalu in fizični sili. Pa ne samo to. Pri zasledovanju svojih ciljev se posamezni narodi in države sklicujejo na nove teorije o nekem svojem posebnem poslanstvu, ki da ga imajo vršiti v blagor človeštva in v njegovo dokončno osvoboditev iz spon socialnega zla. Drugi si zopet jemljejo pravico in se smatrajo po svojih, menda že od Boga danih izrednih telesnih in duševnih kreposti za rojene gospodarje, ki smejo ostale „manjvredne“, male in nesposobne narode s svojim gospodstvom osrečevati. To so zablode, v katerih žive in jih jemljejo za resne celi narodi in ki so rodile že strahovite posledice, ne kakor nekdanja za tako zvana divja ljudstva, nego v novejšem času tudi za izrazito kulturne narode. Vidimo sicer vstajati tabor, ki tako rekoč s prstom kaže na take teorije in pravi, da se hoče boriti proti njim, da mora braniti stara načela iz l. 1789.; toda ni še dokazov, da je to zatrjevanje iskreno in da se za njim ne skrivajo drugi nazori, pa tudi drugi nameni.

Skratka, niso torej samo gospodarske stiske, ki so pognale narode v vojno, so še drugi razlogi, ki koreninijo v sami človekovi naravi, in to v njeni višji, to je duhovni in moralni plati. Današnja kultura je glede svojega obstoja in napredka v težki krizi. Nekateri so že napovedovali njen bližnji konec (Spengler). Mi nočemo biti tako pesimistični. Ne moremo si misliti, da bi človeštvo še naprej hodilo dosledno po poti, po kateri hodi dandanes, po poti v pogubo.

Vendar vsi čutimo, da bo moralo priti do notranje in vnanje preobrazbe človeške skupnosti. Pri tem pa se mora predvsem v polni meri priznati načelo absolutne enakovrednosti in enakopravnosti od človeka do človeka, od naroda do naroda. Toda ne samo teoretično priznati, temveč tudi praktično izvajati.

Ko se bo v tem smislu oblikoval nov obraz družbe, bo združništvo imelo lahko stališče, zakaj to načelo že od vsega početka priznava in svoje delovanje tudi po njem uravnava.

L. B.

Anton Čehov:

Strah

Prevedla iz ruščine S. Kun in M. Kragelj.

(Povest mojega prijatelja.)

Dimitrij Petrovič Silin je dovršil univerzo in služil v Peterburgu, toda s tridesetimi leti je zapustil službo in se posvetil poljedelstvu. Njegovo gospodarstvo ni šlo slabo, a kljub temu se mi je zdelo, da mož ni na svojem mestu in da bi storil bolje, ako bi šel nazaj v Peterburg. Kadar me je ves ožgan, siv od prahu, izmučen od dela srečaval pri grajskih vratih, ali pa na stopnišču in se je potem pri večerji boril z dremoto ter ga je njegova žena vedla kakor dete spat, ali pa kadar je ugnal dremoto in pričenjal s svojim mehkim, kakor molitev toplim glasom razlagati svoje dobre misli, tedaj nisem videl v njem ne gospodarja in ne agronoma, pač pa izmučenega človeka in mi je bilo jasno, da ne potrebuje nikakega gospodarstva in da mu je samo potrebno, da mine dan in — hvala Bogu.

Rad sem bival pri njem in včasih se je zgodilo, da sem bil gost na njegovem posestvu dva — tri dni. Ljubil sem tudi njegov dom in park in veliki sadovnjak in rečico in njegovo filozofijo, nekolikanj velo in zavito, toda jasno. Morda sem ljubil celo njega samega, dasi tega ne morem reči zagotovo, ker se do danes še ne morem znajti v svojih tedanjih čustvih. To je bil pameten, dober, iskren in ne dolgočasen človek, toda spominjam se prav dobro, da me je, ko mi je zaupal svoje skrite tajne in imenoval najin odnos prijateljstvo, to neprijetno vznemirilo in mi je bilo nerodno. V njegovem prijateljstvu do mene je bilo nekaj neudobnega, težkega in bil bi raje videl v njem samo odnos navadnega znanstva.

Stvar je namreč v tem, da mi je izredno ugajala njegova žena Marja Sergejevna. Nisem bil vanjo zaljubljen, toda ugajali so mi njen obraz, oči, glas, hoja in mi je bilo po njej dolgočas, ako je delj nisem videl, in moja domišljija tačas ni risala nikogar drugega tako radevolje kakor baš to mlado, lepo in elegantno ženo. Z ozirom na njo nisem imel nikakih določenih namer in o ničemer nisem sanjal, toda Bog ve zakaj, vsakokrat, ko sva ostajala sama, sem se spomnil, da me njen mož smatra za svojega druga, in mi je postajalo nerodno. Ko je igrala na klavir moje priljubljene skladbe ali mi pripovedo-

vala kar koli zanimivega, sem jo z veseljem poslušal. Hkrati pa so mi lezle — Bog ve zakaj — v glavo misli o tem, da ona ljubi svojega moža, da je on moj bližji prijatelj in da me ona sama smatra za njegovega bližnjega prijatelja. Tedaj se je kalilo moje razpoloženje: postajal sem nejevoljen, neroden in dolgočasen. Ona je vselej opazila to izpremembo in je navadno govorila:

„Vam je po vašem prijatelju dolgčas. Treba je poslati ponj na polje.“

In ko je Dimitrij Petrovič prihajal, je govorila:

„No, zdaj je Vaš prijatelj tu. Veselite se!“

Tako je to trajalo poldruge leto.

Nekoč, na neko julijsko nedeljo, sva se jaz in Dimitrij Petrovič od brezdelja odpeljala v veliko selo Klušino, da bi tam kupila zakuske za večerjo. Medtem ko sva hodila po trgovinah, je sonce zašlo in je napočil večer, tisti večer, ki ga menda ne bom pozabil nikoli v življenju.

Ko sva nakupila sira, milu podobnega, in kot kamen trdo klobaso, ki je dišala po katranu, sva se odpravila v krčmo vprašat, ali imajo pivo. Najin voznik se je odpeljal h kovaču, da bi podkoval konje, in rekla sva mu, da ga bova čakala pri cerkvi. Hodila sva, govorila, se smejala vsemu, kar sva nakupila, za nama pa je molče, skrivnostno, kakor detektiv, sledil človek, ki je imel v našem okraju dokaj čuden vzdevek: Štirideset Mučenikov. Ta Štirideset Mučenikov ni bil nihče drugi kakor Gavril Severov ali krajše Gavrjuška, ki je služil pri meni za lakaja in bil odpuščen radi pijančevanja. Potem je služil tudi pri Dimitriju Petroviču in ga je ta tudi odpustil radi istega greha. To je bil hud pijanec, pa tudi vsa njegova usoda je bila pijana in ravno tako brezciljna kakor on sam. Njegov oče je bil duhovni, mati pa plemkinja, torej je po svojem rojstvu pripadal stanu izbrancev. In kolikor sem iskal v njegovem izpitem, spoštljivem, vedno potnem obrazu, v njegovi rdeči, na pol že osiveli bradi, v njegovem jadnem, raztrganem suknjiču in v njegovi navzven oblečeni rdeči srajci, nikakor nisem mogel najti kakega sledu po tem, kar v našem življenju nazivamo privilegije. On se je sam štel za izobraženca in pripovedoval, da se je učil v semenišču, ki ga pa ni končal, ker so ga izključili zaradi kajenja; potem je pel v arhierejskem zboru in živel kaki dve leti v samostanu, od koder so ga tudi zapodili, toda to pot ne radi kajenja, temveč radi „slabosti“. Peš je prepotoval dve guberniji, vlagal Bog ve zakaj prošnje na konsistorij in na razne druge javne ustanove ter imel štirikrat opravka s sodnijo. Končno se je zagozdil v našem okraju, služil kot lakaj, kot gozdni čuvaj, kot pasji hlapec, kot cerkovnik, se potem oženil s potepuško vdovo-kuharico in se končno popolnoma pogreznil v lakajsko

življenje ter se tega življenja z vsem njegovim blatom in zdražbami tako privadil, da je o svojem izbranem poreklu že sam govoril z neakim nezaupanjem kakor o bajki.

V času, ki ga opisujem, je pohajkoval brez posla, se izdajal za konjederca in lovca, njegova žena pa je izginila brez sledu Bogve kam.

Iz krčme sva šla k cerkvi, sedla tam na stopnišče in pričakovala voznika. Štirideset Mučenikov je stal nedaleč od naju in dvignil roko k ustom, da bi spoštljivo zakašljaj, ako bi bilo potrebno. Temnilo se je že; močno je dišalo po večerni vlagi in luna je bila na tem, da vziđe. Na čistem nebu sta bila le dva oblaka in to prav nad nama: eden večji, eden manjši; bežala sta samotna kakor mati z otrokom, drug za drugim, v smer, kjer je dogorevala večerna zarja.

„Dober dan je bil danes,“ je rekel Dimitrij Petrovič.

„Do skrajnosti...“ je potrdil Štirideset Mučenikov in je spoštljivo zakašljaj v roko. „Kako je to, Dimitrij Petrovič, da ste si izmislili pripeljati se semkaj?“ je vprašal s tihotapsko priliznjem glasom, očitno želeč pričeti pogovor.

Dimitrij Petrovič ni nič odgovoril.

Štirideset Mučenikov je globoko vzdihnil in je izpregovoril tiho, ne da bi naju pogledal:

„Trpim edino radi vzroka, radi katerega moram dajati odgovor Vsemogočnemu Bogu. Res, izgubljen človek in nesposoben, toda verujte vesti: brez kosa kruha sem in slabše mi gre kakor psu... Oprostite, Dimitrij Petrovič!“

Silin ni poslušal, podprl si je glavo s pestmi in nekaj mislil. Cerkve je stala na koncu ulice na visokem bregu in skozi rešetkasto ograjo so bili vidni reka, onkraj obvodni travniki in žarko škrlatni ogenj od grmade, okoli katere so se gibali črni ljudje in konji. A dalje, za grmado, zopet ogenjčki: bila je vasica... Tam so peli pesmi. Na reki in tu pa tam na travniku je vstajala megla. Visoke, ozke meglene cape, goste in bele kot mleko, so brodile nad reko ter — zaslunjajoč odsev zvezd — se zajezile v vrbe. Vsak hip so menjavale videz, in zdelo se je, da se ene objemajo, druge se klanjajo, a tretje da dvigajo k nebu svoje roke s širokimi popovskimi rokavi, kakor da molijo... Verjetno so one navedle Dimitrija Petroviča na misel o prikaznih in o pokojnikih, ker se je obrnil s svojim obrazom k meni in me vprašal z otožnim smehljanjem:

„Povejte mi, dragi, ako hočemo povedati nekaj strašnega, skrivnostnega ali fantastičnega, zakaj ne črpamo snovi iz življenja, temveč baš iz sveta prikazni in iz senc onstran grobov?“

„Strašno je ono, kar je nerazumljivo.“

„Ali vam je življenje razumljivo? Povejte: ali razumete vi življenje bolj kot svet onstran grobov?“

Dimitrij Petrovič je prisedel čisto blizu k meni, tako da sem na licu čutil njegov dih. V večernem somraku se je dozdeval njegov bledi, suhi obraz še bolj bled, a njegova temna brada — bolj črna od saj. Njegove oči so bile otožne, iskrene in nekam preplašene, kakor da se mi pripravlja povedati nekaj groznega. Gledal mi je v oči ter nadaljeval s svojim kakor navadno moledujočim glasom:

„Naše življenje in svet onstran grobov sta enako nerazumljiva in strašna. Kdor se boji prikazni, ta se mora bati tudi mene, teh ognjev in neba, ker ni vse to, če se dobro zamislimo, nič manj nedoumljivo in fantastično kakor prišleci z drugega sveta. Princ Hamlet se ni usmrtil zato, ker se je bal tistih prikazni, ki bi bile morda posetile njegov smrtni spanec; oni njegov sloviti monolog mi je všeč, ali iskreno povedano, nikoli me ni ganil v dušo. Priznam vam kot prijatelju, da sem si včasih, v otožnih minutah, slikal svojo smrtno uro. Moja domišljija je iznašla tisoče samih mračnih videzov in posrečilo se mi je spraviti se do mučne vzhičenosti, do môre in to, zagotavljam vas, se mi ni zdelo strašnejše od resničnosti. Kaj bi govorili, strašni so prividi, toda strašno je tudi življenje. Jaz, dragi, ne razumem in se bojim življenja. Ne vem, morda sem bolan in malce udarjen. Normalnemu in zdravemu človeku se zdi, da vse razume, kar vidi in sliši. Jaz, pogledajte, sem to „se zdi“ izgubil. Iz dneva v dan se zastrupljam v strahu. Poznamo bolezen — bojazen pred prostranstvom. Tako, glejte, sem bolan jaz od bojazni pred življenjem. Ko ležim na travi in dolgo gledam malo žuželko, ki se je šele včeraj rodila in ničesar ne razume, potem se mi zdi, da obstoji njeno življenje iz večne proze, in jaz vidim v njej samega sebe.“

„Kaj pa vam je tako posebno strašno?“

„Zame je vse strašno. Jaz sem človek ne globok po naravi in se malo bavim s takšnimi vprašanji kakor so: svet onkraj grobov, usode človeštva ter se sploh redkoma dvignem v podnebesne višave. Zame je predvsem strašna vsakdanjost, pred katero se ne more skriti nihče izmed nas. Nisem sposoben razlikovati v svojih dejanjih, kaj je resnica in kaj je laž, in vsa me vznemirjajo; zavedam se, da so me pogojili življenja in vzgoje oklenili v tesni obroč laži, da vse moje življenje ni drugo kakor vsakdanja skrb o tem, da varam sebe in ljudi in da ne opazim tega, in strah me postane ob misli, da se do same smrti ne bom oprostil te laži. Danes storim nekaj, jutri pa že ne razumem, zakaj sem to storil. V Peterburgu sem vstopil v službo in se preplašil, pripeljal sem se, da bi se bavil s poljedelstvom, pa sem se tudi preplašil... Vidim, da malo vemo in se zato vsak dan zmotimo, smo včasih nepravilni, klevetamo, grenimo ljudem življe-

nje, tratimo vse svoje moči za nesmisel, ki nam ni potreben in nas moti v življenju. In vse to mi je strašno, ker ne razumem, komu je vse to potrebno. Dragi, jaz ne razumem ljudi in se jih bojim. Strašno mi je gledati kmeta, ne vem, radi kakšnih takih višjih ciljev trpe in zakaj živijo. Ako življenje naslaja, potem so odveč in nepotrebni ljudje; če pa je smoter in smisel življenja — v bedi in v brezupni in brezgledni nevednosti, potem mi je nerazumljivo, komu in zakaj je potrebna ta inkvizicija. Nikogar in ničesar ne razumem. No, poskusite doumeti tole osebnost!“ je rekel Dimitrij Petrovič. kazaje na Štirideset Mučenikov. „Zamislite se!“

Opazivši, da sva oba pogledala nanj, je Štirideset Mučenikov spoštljivo zakašljal v pest in dejal:

„Pri dobrih gospodih sem bil vedo zvest sluga, toda glavni vzrok — alkoholne pijače. Ako bi me sedaj upoštevali ter dali nesrečnemu človeku mesto, bi jaz poljubil božjo podobo. Beseda moja je trdna!“

Cerkveni čuvaj je šel mimo, nas dvomljivo pogledal in pričel vleči za vrv. Zvon je počasi in zategnjeno, rezko sekajoč tišino večera, udaril deset.

„Ampak ura je že deset!“ je rekel Dimitrij Petrovič. „Čas je že. da greva. Da, dragi moj,“ je vzdihnil; „ako bi vi vedeli, kako se bojim svojih navadnih življenjskih misli, v katerih dozdevno ne more biti nič strašnega. Da ne bi mislil, se raztresam z delom in si prizadevam utruditi se, da bi krepko spal ponoči. Otroci, žena — pri vseh je to nekaj navadnega, toda pri meni — kako težko je vse to, dragi moj!“

Stisnil je v roke obraz, krhnil in se zasmel.

„Ako bi vam mogel povedati kakšnega norca sem igral v življenju!“ je rekel. „Vsi mi pravijo: vi imate ljubko ženo, prelestne otroke in sami ste krasen družinski oče. Mislijo, da sem srečen in me zavidajo. No, ko smo že pri tem, vam povem tajno: vse moje srečno družinsko življenje je sam žalosten nesporazum, in jaz se ga bojim.“

(Konec prih.)

Srečen očka.

Grof Boby je oče. Grof Boby je zelo srečen oče in nič manj ponosen, zato zelo rad govori o svojem sinu.

„Pomislite, kako je pameten. Zjutraj je nekdo pozvonil na vratih. Moj mali je odprl vrata in se vrnil z vzklikom: „Oče, nek vojak te išče!“ Ko sem šel pogledat, sem videl, da me je čakal pismonoša. Dečko je videl uniformo in je že vedel, da to ni običajna oseba.“

„Zares pameten otrok,“ je pritrdila družba. „Koliko pa je star vaš sinko?“

„Drugi mesec mu bo tri in dvajset let!“

IZ NAŠE ZADRÚŽNE PRODAJALNE.

Prav sedaj v predpustnem času si bo marsikatero dekle urejevalo svoj novi bodoči dom. Źelja vsakega človeka je, da ima vse najboljše in najlepše, zato moramo pri nakupu opreme za novi dom postopati previdno in preišljeno, kupiti za svoj razpoložljivi denar najboljše, kar moremo dobiti. Kljub razmeram, v katerih danes živimo, nam je še vedno mogoče dobro kupiti, posebno, če kupujemo v domači prodajalni, kjer se lahko o vrsti blaga in njegovih posebnostih poljubno pomenimo.

Prav dostikrat je med nami kupci veljalo mnenje, da smo dobro kupili, če smo zahtevali v prodajalni blago tuje znamke. Tako zaverovani smo bili v to naše mnenje, da nismo niti videli, kaj proizvaja v prav tisti vrsti domači trg. Mnogokrat smo plačali dražje in morda slabše blago tuje znamke, kakor pa je naše domače blago. Zdaj je ta doba minila in morda je prav tako! Šele sedaj se bomo ozrli po lastni hiši in videli, kaj imamo. Mi imamo vse! Lepi so naši volneni blagovi, svila, beli izdelki, preproge, vse je lepo, kar je naše domače, ker nam ni treba na to plačevati drage uvoznine. Samo poglejmo, kako lepi so letos vzorci volnenega blaga in kako poceni kljub pomanjkanju surovin, ki nam grozi! Inozemski trgi so nam sedaj zaradi pomanjkanja surovin in drugih ovir zaprti. Pa tudi naše domače tvornice ne bodo mogle vedno izdelovati enako dobrega blaga. Zgodi se lahko, da nam bo manjkalo surovin in drugih kemičnih pripomočkov, ki so potrebni za izdelavo dobrega in lepega blaga. Toda, ali bi bila to res taka tragika, če bi ne mogli kdaj dobiti prav takega blaga v vrsti in barvi, kakor smo si ga omislili v naših sanjah? Koliko dru-

gih stvari je in bo, ki ne bodo take kakor so bile prej, in zato si prav radi blaga, ki ga potrebujemo za naša oblačila, ne delajmo nepotrebnih skrbi. Menda že mora biti vse v skladu! Blago, ki ga bodo v bodoče izdelovale naše in tuje tovarne, ne bo več takó kakor je bilo prej. Lahko se zgodi, da blago ne bo več tako trpežno ali da bo puščalo barvo. Na vse take malenkosti moramo biti pripravljeni. Ni to naša krivda, ne krivda tovarn, temveč so razmere take, da ni mogoče proizvajati boljšega blaga. Zato bi tudi ne bilo prav, če bi pri nakupu imeli zahteve, katerim naša prodajalna in ne druge ne bi mogle ustreči. Vzemimo za primer samo usnje in podplate! Prvotno so pripravljali usnje in podplate s čreslom. Ker pa je to postopanje trajalo predolgo, so začeli pripravljati usnje in podplate z maščobo ribjega olja. Ribje olje smo dobivali iz Norveške, zdaj pa je ta uvoz popolnoma ustavljen, čreslo pa te maščobe, tudi če se bomo k njej povrnili, ne bo nikoli nadomestilo. Zato moramo biti pripravljeni, da nam podplate ne bodo služili več tako dolgo časa kakor so nam prej. Vse, kar moremo storiti, da obutvi podaljšamo življenje, je, če na obutev pazimo, da nam čevlji ne stojijo blatni in mokri. Mokrota usnju ne škodi, če se močijo na dežju, škodi pa jim, če mokri stojijo doma. Kako zelo je škodljivo blato, smo se pa lahko že prepričali. Nekoč so ostali neki mokri in zelo blatni, pa skoro novi čevlji teden dni blatni, da se je blato na njih posušilo. Ko so bili čevlji spet očiščeni, je bilo usnje pod blatom vse razpokano in čevlji so bili stari! Učimo že otroke, da bodo znali varovati svojo obutev. Čim pridemo domov, je treba hitro sezuti in obrisati čevlje, pa jih nagnjene postaviti na suh in topel prostor, da se posuše, pa nam bodo prav gotovo dolgo časa trajali.

Za letošnjo pomlad nam pripravljajo naše tovarne umetno svilo za naše po-

letne obleke. Malokdo od nas bo jokal za pravo svilo, ki je ne bo dobiti, saj kdo pa ima pri nas take dohodke, da si je lahko privoščil pravo svilo! Saj nam prave svile tudi treba ni. Nositi bi jo morali tako dolgo, da bi se v njej postarali. Večkrat pa nova obleka posveži in pomladi človeka, kar je vsekakor velike vrednosti, posebno ko pridemo v gotova in kočljiva leta.

Tovarne obetajo za pomlad izredno lepih vzorcev v umetni svili. Za sedaj še ni predvidena za te vrste blaga višja cena od lanske, vendar ni danes nobena stvar več stalna, ker je odvisna od tolikih vplivov.

Vživimo se v nove razmere, sprijaznimo se z vsem, tudi s tistim, kar nam ne ugaja. Še vedno so minili slabi časi, pa se bodo spet vrnila boljši časi miru in blagostanja.

Gospodarski in tržni pregled

Privilegirano izvozno društvo Prizad.

V „Zadrugarju“ smo že večkrat opozarjali na delovanje privilegiranega izvoznega društva Prizada na škodo pasivnih krajev, zlasti Slovenije, in na škodo siromašnih slojev, to je konsumentov, državnih uslužbencev in delavcev.

Da smo imeli prav, ko smo na to opozarjali odločujoče faktorje, naše članstvo in javnost, je razvidno iz članka, ki ga je priobčil „Trgovski list“ št. 2 z dne 3. januarja 1940 in ki se glasi dobesedno:

„Zakaj nismo napredovali.

Primer privilegiranega Prizada.

Skozi vsa leta so gospodarski ljudje neprestano opozarjali na razne napake v našem upravnem in gospodarskem življenju ter na škodo, ki jo povzročajo te napake. Dosledno pa so bila vsa ta opozorila zaman, ker pristojni činitelji se na ta opozorila niso ozirali, pa naj so bila še tako podprta s tehtnimi dejstvi. Ker se ta opozorila niso upoštevala, zato tudi nismo napredovali, ker je v neredu vsak napredek nemogoč. In tako se je dogajalo, da so naši kmetovalci, naši delavci, naši obrtniki in industrijalci delali, ustvarjali vsako leto nove vrednote, kljub temu pa smo ostajali vedno na isti stopnji, naš narodni dohodek pa je celo padal.

Kljub vsem težkim razočaranjem so gospodarski ljudje še nadalje opozarjali na vse napake, zbirali dokazni material, žrtvovali čas in denar v ta namen, vendar pa niso dosegli več ko samo pla-

tonično priznanje, da so njih zahteve stvarno utemeljene, da so tudi v interesu celote in države, toda to je bilo tudi vse. Zahteve trgovstva pa so ostale še nadalje neizpolnjene.

Posebno značilen je v tem oziru primer Prizada. Od vsega početka je njegovo delovanje povzročilo težko kritiko gospodarskih ljudi. Ves tisk trgovskih organizacij je vodil ostro kampanjo proti Prizadu in z zborovanj trgovskih, pa tudi drugih gospodarskih organizacij je donela zahteva, da se **mora Prizad likvidirati**. Posebno energično borbo proti Prizadu so vodile bratske „Trgovačke novine“ v Beogradu. Toda z vsemi svojimi težkimi argumenti niso dosegle nič drugega, kakor tiskovno tožbo Prizada in nato še obsodbo. Dovolj značilno je, da je bila to prva in edina obsodba lista v vseh petih letih, odkar list izhaja.

Ljubljanski vsedržavni trgovski kongres je posvetil Prizadovemu delovanju velik referat. S številkami je ta referat dokazal škodljivost Prizada. Takratni trgovinski minister je drugi dan kongresa nastopil v obrambo Prizada ter med drugim omenil, da so **ministrstvu potrebni dobrički Prizada za pospeševanje trgovine**. V čem je bilo to pospeševanje, v kateri namen se je izdal ta denar, o tem ni nihče nikdar nič slišal.

Slišale so se le pritožbe nad delom Prizada in slišalo se je, da postavlja Prizad sebi v Beogradu **krasno palačo**. Ko pa je bila ta palača Prizada postavljena

kot krona njegovega dela, so prišle na dan tudi druge stvari, da je o Prizadu spregovoril tudi sam predsednik vlade g. Dragiša Cvetković. Njegove besede pomenijo za vse trgovstvo največje in najsijajnejše zadoščenje, ker pomenijo potrditev vsega tega, kar so trgovci trdili.

Izjava predsednika vlade Dragiša Cvetkovića.

Pred dobrim tednom je dal predsednik vlade Dragiša Cvetković dopisniku „Politike“ obširno izjavo o raznih vprašanjih ter med drugimi tudi o Prizadu. Dejal je:

„Prizad, ki bi kot privilegirana ustanova moral koristiti s svojim delom kmetovalcem, je vodil slabo politiko, ki mu jo bomo mi te dni iz temelja spremenili. Pri nas se kupujejo pridelki tudi „na zeleno“. Naj bi tudi Prizad kupoval „na zeleno“, ne pa po fiksni ceni, temveč po približni ceni, po vnovčenju blaga pa naj bi kmetovalcem izplačal razliko v ceni. Prizad ni za to tu, da zida velike palače z moderno urejenimi pisarniškimi prostori. Nočem uganjati demagogije. Nisem proti moderno urejenim pisarnam, vendar pa mora biti neko razmerje z razmerami in stanjem onega, čemur Prizad služi in čemur je namenjen. Kajti drugače izgleda to, kakor da bi kmetu v opankah, s strganimi hlačami postavili cilinder na glavo.“

V črno je zadel s to svojo izjavo predsednik vlade g. Cvetković. Z zadoščenjem so sprejeli to izjavo tudi vsi gospodarski ljudje. Toda sedaj je treba, da se tudi v delu Prizada uvede temeljita reforma, da ne bo Prizad le zbiral razne sklade od naših izvoznikov, ti pa ne bi nikdar zvedeli, kako se ti skladi tudi uporabljajo.

Pri Prizadu je nastal velik maček, ker se opozorila gospodarskih ljudi niso upoštevala. Enake posledice so tudi povsod drugod, kjer se opozorila gospodarskih ljudi niso upoštevala. In v tem je tudi glavni vzrok, da ne napredujemo, da zapravljamo denar, ki ga tudi za najbolj potrebne stvari nimamo. Kdaj se bo že nehalo to neupoštevanje gospodarskih ljudi in njihovih organizacij? Primer

Prizada je pač tako poučen, da bi se moral takoj napraviti konec neupoštevanju mnenja gospodarskih ljudi, ali pa nikdar ne pridemo do pravega narodnega blagostanja.“

J. L.

Koliko plača Slovenija preveč za vojvodinsko pšenico.

Nova Pravda, št. 2, leto 1940. piše pod tem naslovom:

„Po razpravi ing. Prezlja posnemamo, da Slovenija plača na leto 80 milijonov več za žito zaradi Prizada in njegove žitne politike. Če bi Prizad ne vzdževal s posredovanjem tako visokih cen pšenici, bi Slovenija lahko kupovala cenejše žito na svetovnih tržiščih. Prizad ni bil ustanovljen zato, da bi držal cene domače pšenice nad svetovnimi cenami, temveč, da bi deloval za izboljšanje kakovosti žitaric, ki se izvažajo. Poraba pšenice v vsej državi znaša na leto povprečno 80.000 vagonov, in če plačamo za metrski stot pšenice 70— din več, kakor znaša povprečna svetovna cena, so konsumenti v državi obremenjeni s posebnim „pšeničnim davkom“ na leto za 560 milijonov dinarjev. Ta denar gre v žepe žitnih bogatinov. V Sloveniji znaša na leto žitni primanjkljaj 10.000 vagonov. Zanimivo je, da je naš kmet lani pomladi kupoval pšenico po 250— din méterski stot, avgusta jo je pa prodajal po 150— din. Slovenija bi lahko pridelala več pšenice, zato bi pa bilo treba porabiti mnogo več umetnih gnojil kakor doslej. Zanimivo je, da od 10.000 vagonov umetnih gnojil porabimo doma samo 200 vagonov, ostanek pa izvažamo. Če bi rabili umetna gnojila za povečanje pridelka pšenice, bi imeli tudi pri sedanjih cenah še vedno dobiček. Potrebno bi pa tudi bilo, da bi si naša večja mesta zgradila žitne silose. V Ljubljani porabimo na mesec okrog 250 vagonov pšenice. Mestne uprave naj bi takoj po žetvi nakupile primerne količine pšenice za vse leto.“

Sončnice, oljnata zrna in rastline.

Pri nas v Sloveniji poznamo in sadimo sončnice le za parado in iz navade. Po-

vsem drugače delajo to kmetovalci v Slavoniji in Banatu. Tam sade velike količine sončnic radi pridobivanja semena, ki ga rabijo tovarne za izdelavo namiznega olja. Namizno olje se izdeluje poglavitno iz tega semena in neke vrste oljnate repice in lanu, ki ju pridelujejo v ta namen.

V preteklem letu smo v naši državi zaradi neugodnega vremena pridelali premalo sončnic, zato so tovarne olja naročile v Bolgarski 150 vagonov semena, pa so dobile samo 100 vagonov, ker je bila v Bolgariji sami potreba po tem semenu velika in ga niso mogli toliko izvoziti.

V naši državi je veliko pomanjkanje namiznega, to je rastlinskega olja. Imamo vsega tri tovarne, ki pa ne delajo skozi vse leto, ker nimajo surovin. Pri nas se vse premalo sade sončnice, zato priporočamo vsem zadrugarjem, da sadijo povsod na vrtovih in njivah sončnice, ker jih lahko uporabljajo ne samo za kurjo pičo, temveč jih tudi lahko prodajo v tovarne za izdelavo olja.

Skraini čas je, da bi se tudi v Sloveniji postavila tovarna za olje, da ne bi bili odvisni od tovarn v Hrvaški banovini in Banatu. Kmetovalci v Sloveniji bi morali bolj intenzivno saditi rastline, iz katerih se dela olje, ter izkoriščati in gnojiti zemljo, da je delo plodonosno in dobičkanosno.

V Bolgarski je površina, zasajena z industrijskimi rastlinami za pridelavo olja, povečana od leta 1929. do 1958. od 142.000 na 355.000 ha, v Romuniji v istem času od 366.000 ha na 486.000 ha, a pri nas v Jugoslaviji samo od 153.000 na 184.000 ha. Iz tega se razvidi, da je napredek v sajenju sončnic, lanu, oljnatih repic, ricinusa, maka itd. pri nas v primeri s soslednjimi državami res malenkosten.

Za pridobivanje oljnatega zrna je treba posvečati posebno pažnjo obdelavi in globokemu oranju zemlje, umetnemu gnojenju, odvodu vode in žetvi, to je sušenju in spravljanju zrna.

Z zakonom od 6. sept. 1929 za napredek kmetijstva so določeni posebni postopki za širjenje kulture industrijskega, oso-

bito oljnatega zelišča in zrna. Pozneje je z uredbo z dne 12. nov. 1936 odrejeno, da morajo vse industrije olja v državi kupovati oljneno seme v prvi vrsti od domačih proizvajalcev, in to po naprej določenih cenah, ki zagantirajo rentabiliteto proizvodnje.

Pri tej priliki obveščamo člane, da smo za naše združne prodajalne v decembru naročili 40 sodov olja, obljubljeno nam jih je bilo 20, prejeli pa smo jih 15!

J. L.

Buče.

Kdo ne pozna navadne buče, ki jo sadi vsak kmetovalec in kajzar ob robih njiv, med fižolom, peso in krompirjem! Buče trgajo nekateri posestniki še zelene, da krmijo z njimi prašiče. Pravilno in bolj koristno pa je, da se puste buče na njivi, da popolnoma dozore, da postanejo rumene, ker je potem tudi bučno seme zrelo in uporabno.

Bučno seme je zelo uporabljivo za seme novemu pridelku, za hrano pticam, in kar je poglavitno, za pridelovanje bučnega olja. Naši zadrugarji iz Maribora in okolice poznajo prav dobro bučno olje, katerega uporabljajo stalno in dnevno za začimbo raznih solat. Naše gospodinje v Ljubljani in okolici kupujejo le namizno, t. j. rastlinsko olje, nasprotno pa v Mariboru in okolici le bučno olje. Svetujemo zadrugarjem, da propagirajo med seboj in pri kmetovalcih, da sadijo buče v večjih količinah za pridelavo bučnega semena oz. olja, ne samo za hrano živini in prašičem. V Mariboru in okolici je več mlinov, ki kupujejo bučno seme, iz katerega izdelujejo prvovrstno bučno olje.

J. L.

Milo.

Že meseca oktobra je nastopilo pomanjkanje mila. Naša zadruga je kot soliden plačnik dobivala še nadalje milo, a le v zmanjšanih količinah in po višjih cenah in to od tovarn Zlatorog, Schicht in Hubertus. Sedaj pa tovarnam primanjkuje surovin, kakor loj, kokosovo olje itd., kar se je uvažalo iz inozemstva in prekomorskih krajev. Tovarne so bile oblegane z naročili, so razprodale vso raz-

položljivo robo, za izdelavo mila pa niso dobile dovoljno surovin zaradi težkoč v prekomorskem prevozu in v pomanjkanju deviz. Tovarna Hubertus je oddajala zadnje čase milo le pod pogojem, da kupimo od nje tudi večjo količino pralnega praška, ki ga pa naše gospodinje ne poznajo in zato ne marajo. Ker je nam s prvo pošiljko vsiljeni prašek zaostajal in ni šel v promet, smo nadaljnjo dobavo mila Hubertus ustavili, oziroma odklonili, ker tovarna samega mila brez praška ni hotela dobavljati. Iz tega razloga nimamo mila Hubertus več na zalogi. Pripominjamo, da se je to milo tako podražilo, da je najdražje izmed vseh vrst mil. Schichtovo milo se malo izdeluje, ker tovarna nima surovin.

Še največ mila nam dobavlja tovarna Zlatorog, ki je milo podražila zaradi podražitve olja, kokosovega olja itd., vendar nam dobavlja še milo, ki ima sicer zelenkasto barvo, ima pa polno maščobo in vsebuje mesto kokosovega olja domače olivno olje, to je goščobo tega olja, ki ostane pri stiskanju oliv (maslin). Vsa sedaj izdelana mila, katera nimajo dovoljno primesi kokosovega olja, se manj penijo, vendar pa po izjavi strokovnjakov

vsebujejo vse ostale primese, tako da milo glede kakovosti ne zaostaja za prejšnjim belim milom.

Potniki, ki potujejo po drugih državah in pokrajinah, trde, da tako dobrega mila za pranje in toaletnega kot v Jugoslaviji drugod ne vidijo.

J. L.

Novi davki, takse in trošarine.

V zadnjem času so izšle uredbe in naredbes o novih davkih, taksah in davkih na luksuzne predmete ter o uvedbi državne trošarine na alkoholne pijače.

Vse te uredbe obremenjujejo in komplicirajo nabavo in prodajo robe in luksuznih predmetov, ki pa za naše člane niso luksuz, ter povišujejo davčne datjave nabav. zadrugam.

Ko bomo do dobrega preštudirali vse te uredbe, bomo o tem natančneje članstvo obvestili. Koliko je prizadeta naša zadruga in članstvo zaradi predpisov teh uredb, še ni popolnoma jasno.

Tudi trgovski krogi in organizacije se gibljejo in sklicujejo sestanke in zborovanja, da prouče to novo povišanje davčnih dajatev in da ukrenejo potrebno v zaščito svojega stanu in poslovanja, v kolikor je dana možnost v teh težkih časih.

Kolo žen zadrugark

Kolo žen zadrugark obvešča svoje članice, da se bo vršil prihodnji članski sestanek s predavanjem v sredo dne 14. februarja t. l. ob 20. uri v glasbeni dvorani „Sloge“, Pražakova ul. 19. Ob tej priliki se bo pobirala tudi članarina. One zadru-

garke, ki kupujejo v zadrugi na Vodnikovem trgu, pa lahko poravnajo članarino pri blagajničarki gđc. Smerke. Članicam, ki v najkrajšem času ne poravnajo zaostale članarine, se ustavi „Zadrugar“.

Odbor.

Zakaj ga ni pripeljal še v pisarno?

Arhivarja Pavliča je zalotil šef v globokem snu.

„Kaj pa je to, g. Pavlič? Ali se v pisarni spi?“

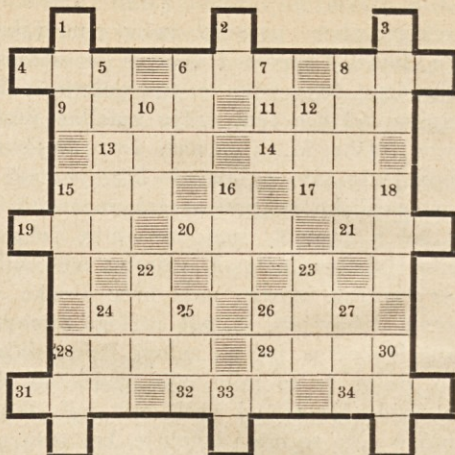
„Oprostite, g. šef, toda nocoj nisem mogel niti zatisniti očesa. Moj mali sin mi vso noč ni dal spati.“

„Lepo, zakaj ga pa potem niste pripeljali s seboj v pisarno?“

Križanka št. 1

Navpično: 1. izraz iz geometrije, podoba; 2. povratni zaimek; 3. čut; 5. dolina v Jul. Alpah; 6. mlad služabnik na dvoru; 7. kmečka jed; 8. smuški teren pod Bogatinom; 10. pravoslavni duhovnik; 12. majhna množina materiala; 15. mlečni izdelek; 16. dohodna dolina na Triglav; 18. pramati; 22. športna skupina (fon.); 23. kratica slov. športne organizacije; 24. prislov; 25. ogrinjalo; 26. športni klub iz Splita; 27. del žel. proge; 28. žlahtna tekočina; 30. fantovsko orožje; 33. sibirski reka.

Vodoravno: 4. rimski cesar; 6. domača žival; 8. začimba; 9. pokrivalo; 11. obrambni nasip; 13. moški; 14. gora v Zasavju; 15. vas na Dolenjskem; 17. oblika glagola pnem; 19. vsi ga želimo; 20. isto kot 16. navpično; 21. rimski pozdrav; 24. vetrovni sunek; 26. stari Slovan; 28. druga dohodna pot na Triglav; 29. gora v Jul. Alpah; 31. števniki; 32. staro orožje; 34. suženj.

Odslej bomo po možnosti v vsaki številki priobčili po eno križanko in v naslednji številki objavili imena onih, ki bodo vposlali pravilno rešitev. Kdor bo zaporedoma rešil 3 križanke, bo prišel v poštev pri žrebanju za nagrado pri 4. križanki — seveda če bo tudi to pravilno rešil. — Mnogo sreče!

Anekdota.

Novinar in trgovski posredovalec.

Albert Londres je sedel nekoč v vlaku skupaj z nekim ameriškim posredovalcem za nepremičnine. Ta se je ves čas trudil, da bi pripravil slavnega novinarja do razgovora, toda ni mu uspelo. Nenadoma je vlak zdrvel mimo velikega krdela ovac.

„Oh, koliko ovac!“ je ušlo Albertu Londresu.

„4735“ je v istem trenutku odvrnil trgovski posredovalec.

Londres se je začudil:

„Kako pa ste jih tako hitro našteali?“

„Popolnoma enostavna in hitra stvar: preštel sem noge in delil s štiri.“

„Zadrugar“ izhaja mesečno 20tega in stane celoletno 24 Din. Posamezna številka 3 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Ž., Ljubljana, Masarykova cesta, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Tyrševa cesta številka 89. — Tiskali J. Blasnik nasled. Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Opozorilo

Opozarjamo naše člane, naj v bodoče, zlasti v terminskih dneh prinašajo s seboj za nabavo mlevskih izdelkov platnene vrečice, kar je v interesu članov samih. Blago, ki ga prevzamejo v vrečicah, se ne raztrese, razen tega pa se članu hitreje postreže. S tem v zvezi naprošamo člane, naj prinašajo s seboj tudi nahrbtnike, odnosno košare, da bi se na ta način izognili zamudnemu zavijanju nabavljenega blaga in stroškom, ki za potrošeni čas in papir podražijo blago. Ljubljanski in mariborski člani naj pri naročilu v blagajni točno povedo, kakšno embalažo so oddali v trgovini; člani s proge pa naj isto označijo na naročilnici. Vreče, steklenice in drugo posodo je označiti z imenom, člansko številko in nazivom blaga, za katerega je dotična embalaža namenjena. Uvažujte to opozorilo, ker bo s tem zamenjava embalaže skoro nemogoča in bodo odpadle tozadevne reklamacije.

Dalje prosimo člane, da priložijo vsaki reklamaciji, ki jo je točno pojasniti, tudi originalni račun, da se s tem pospeši rešitev.

Med

Zelo učinkovito in blagodejno sredstvo proti prehladu, angini in obolenju na dihalnih organih je čaj z medom. Med je najbolj redilno hranivo, ki pospešuje prebavo in ojačuje kri. Najmanjša količina medu koristi otroku več, kakor vsa druga sladkarija. Zato dajte otrokom medu!

Esence za likerje

vseh vrst prodajamo v steklenicah po 5 din. Vsebina stekleničice zadostuje za 2 l dobrega likerja, ki si ga lahko sami pripravite doma. Liter likerja Vas bo stal le ca. 25 din. Navodila za izdelavo so nalepljena na stekleničicah.

Marmelada

Prvovrstno slivno in jabolčno marmelado, ki je strokovno in higiensko izdelana, Vam nudimo po nizki ceni din 19.— in 18.— za kg. Priporočamo nakup.

Drva

Naša prodajalna v Šiški ima na zalogi dovolj zdravih, suhih bukovih drv in kolobarjev. Pohitite z nakupom, dokler traja zaloga.

Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic, r. z. z o. z. v Ljubljani

CENTRALA: LJUBLJANA, MASARYKOVA CESTA 17 • TELEFON ŠT. 46-52 IN 46-53

PRODAJALNE

Ljubljana:

Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 4652-3

Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 4651

Maribor:

Koroški kol., Frankopanska c. 34, telefon št. 2061

Glav. kol., Aleksandrova cesta 42., telefon št. 2825

Jesenice: Prešernova, telefon št. 606

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 1

Obračunske cene veljavne od 21. januarja 1940 naprej.

Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati event. zvišati.

Na reklamacije se oziramo le takoj ob prejemu blaga.

Mlevski izdelki

Moka Ogg	kg	3-80
„ Og	„	3-80
„ št. 2	„	3-60
„ št. 5	„	3-40
„ ajdova	„	5-25
„ koruzna	„	2-50
„ „ krmilna	„	1-80
„ pšenična krmilna	„	2-20
„ ržena	„	3-20
Otrobi pšenični debeli	„	1-90
„ „ drobni	„	1-70
Zdlob, činkvantin	„	3-60
„ koruzni	„	2-90
„ pšenični	„	4-40
Žikin zdlob 1/4 kg	zav.	6-50

Testenine

Domače

Fidelini	kg	7-50
Krpice	„	7-50
Makaroni	„	7-50
Polži	„	7-50
Rezanci	„	7-50
Špageti	„	7-50
Zvezdice	„	7-50

Jajčne

Makaroni	kg	10-50
Polži	„	10-50

Jajčne v kartonih

Makaroni	kg	11-50
Špageti	„	11-50
Jajnine vseh vrst	„	17—
A. C. „ „	„	18—

Riž

Carolina	kg	—
Ia	„	12-50
Ila	„	11—

Deželni pridelki

Čebula, domača	kg	2-50
Čebula, pražera „Cepo“	doza	6—
Česen	kg	6-50
Fižol, tetovski	„	6-50
Grah zelen	„	13—
Ješprenj	„	5—
Ješprenček	„	7-50
Kaša	„	4-50
Koruzna, debela	„	1-85
„ činkvantin	„	2-75
Krompir novi	„	—
Piča za kure	„	2-50
Ptičja hrana	„	8—
Ječmen	„	2-75
Oves	„	2-50
Proso	„	2-90
Pšenica	„	2-40
Zelje kislo	„	4—
„ „ v sodčkih	„	—
Btto-Netto	„	3-75

Sadje južno, sušeno in sveže

Rozine, Ia	kg	14-50
Rozine, Ila	„	12-50
Hruške suhe	„	4-50

Slive, suhe Ia	kg	5—
Orehi celi	„	7-50
Orehova jederca	„	24—
Fige v venci	„	7-50
Lešniki, tolčeni	„	43—
Limone	kom.	—75
Mak plavi	kg	18—
Mandeljni, Ia	„	52—
Rožiči, celi	„	6-50
Rožičeva moka	„	6-50

Sladkor

Kocke	kg	15-50
Sipa, drobna	„	13-75
„ debela	„	13-85
V prahu	„	15-50
Bonboni	„	30—
„ Fourres, Ia	„	42—
Bonboniere	kom.	po izb.
Kandis	kg	32—
Margo slad	„	44—
Šumeča limonada	kom.	1—

Sol

Fina	kg	4—
Morska	„	1-50

Kava

Surova Santos	kg	84—
„ Braziljska	„	75—
Žgana Melange	„	105—
„ Braziljska	„	93—

Žitna kava

Ječmenova, slajena, za-		
družna	kg	11—
Ječmenova, zadružna . .	„	7-50
Ržena, slajena, zadružna	„	12—
Kneipp	„	13-50
Perola	„	13-50
Proja	„	9—
Žika	„	13—

Ostale kavine primesi

Cikorija Franck à ½ kg	kg	18-50
„ Franck à ¼ kg	„	19-50
„ kolinska à ½ kg	„	18-50
„ kolinska à ¼ kg	„	19—
Enrilo	„	21—
Figova kava	„	23—
Redilna kava	„	21—

Mast

Mast Ia	kg	21-50
„ v dozah	doza	112-50
Čajno maslo Ia gorenjsko	„	40—
„ „ štajersko	„	38—
Kuhano maslo	„	36—

Mesni izdelki

Carsko meso	kg	21—
Hrenovke	kom.	2—
Jezik, goveji	kg	24—
„ svinjski	„	24—
Kare brez kože	„	23—
Krače	„	14-50

Kranjske klobase	kom.	3-50
Meso, prekajeno, vratina	kg	22—
Prsni vršci	„	18—
Reberca, brez kože	„	20—
Salama, krakavska	„	24—
„ letna	„	21—
„ milanska	„	60—
„ mortadela	„	25—
„ navadna	„	12—
„ ogrska	„	60—
„ pariška	„	22—
„ posebna	„	24—
„ tirolska	„	22—
Slanina, hamburška	„	23—
„ krušna	„	22—
„ papricirana	„	23—
„ prekajena, deb.	„	23—
„ soljena	„	22—
„ tirolska	„	23—
Svinjske glave, brez kosti	„	15—
Svinjski parklji	„	8—
Šunka, domača, kuhana . .	„	45—
„ praška	„	24—
„ zvitá	„	23—
Želodec suhi	„	27—

Ribe — pastete

Polenovka	kg	28—
Rusi	kom.	1-25
Sardele, očiščene, v olju	„	—75
Sard. obr. s kaper., mala	doza	4-50
„ „ „ „ velika	„	7-50
Sardine	„	7—
„	„	6—
„	„	3-50
„	kom.	1-25
Pašteta, jetrna	doza	5-25
„ sardelna	„	6—
Guljaž, goveji	„	7—
Vampi	„	6-50

Delikatese

Citronat	kg	100—
Naš čaj	zav.	6—
Čaj v dozah	vel. doza	38—

Čaj v dozah	mal. doza	22—
„ „ zavitkih	zav.	5-50
„ „ „	„	12—
„ „ „	„	13—
Čaj v zavitkih	zav.	26—
„ brazilski „Mate“	„	3-50
„ odprti	kg	250—
Čokolada à ¼ kg	tabl.	12—
„ „ 1/10 „	„	5—
„ „ 1/20 „	„	2-75
„ z lešniki	kom.	1-25
„ „ „ 1/10 kg	tabl.	6-75
„ „ „ 1/5 „	„	14—
„ mlečna 1/14 kg	„	5-50
„ „ 1/7 „	„	11—
Čokolada ribana	kg	50—
Drobtine	„	6—
Gorčica	„	17—
„	koz.	7—
Jajca, štajerska, dnevna		
cena		

Na progo jih ne moremo pošiljati.

Guljaž ekstrakt	zav.	3-50
Juhan, mali	stekl.	9-50
„ veliki	„	20—
„ na drobno	dkg	1-30
Kakao, holandski	kg	68—
Kaprni	„	60—
Keksi v zavitkih	zav.	6—
„ „ „ à 1 kg	„	20—
„ na drobno	kg	20—
„ v pločev. dozah	doza	24—
Kruh črn in bel	štruca	2—
Kumarce, kozarec	38—	do 70—
Kvas	kg	42—
Maggi, mali	stekl.	11—
„ srednji	„	18—
„ veliki	„	28—
„ na drobno	dkg	1-50
„ kocke	kom.	1—
„ „	6	5—
Marmelada, jabolčna	kg	19—
„ „ doza		
à 1 kg	„	20—
Marmelada, marelna	„	29—
„ „ doza		
à 1 kg	„	30—
Med, cvetlični	„	20—
„ ajdov	„	18—
„ cvetlični, mali koz.	kom.	12-50
„ „ vel. „	„	24—
„ „ mali lonč.	„	1-50
„ „ sred. „	„	4—
„ „ vel. „	„	7—
Desert šnite	„	1-25
Napolitanke, dolge	„	1—
„ „	zav.	15—
Oblati	„	15—
Otroški piškoti	„	16—

Ovomaltine, mala . . . doza	10.50
„ srednja . . . „	24.—
„ velika . . . „	43.—
Paradižniki, $\frac{1}{5}$ kg . . . „	4.50
„ $\frac{1}{2}$ „ . . . „	10.—
„ 1 „ . . . „	19.—
Sir, Jason kom.	1.25
„ „ škatl.	7.50
„ emendolski, Ia . . . kg	27.—
„ Parmezan „	80.—
„ stiški „	26.—
„ trapistovski „	23.—
„ edamski „	26.—
Soda, jedilna „	20.—

Pudingi in pecilni praški

Citronin prašek za puding zav.	2.50
Čokoladna krema . . . „	3.50
Čokoladni prašek za puding „	2.80
Malinov prašek za puding „	2.50
Mandelnov prašek za puding „	2.50
Pecilni prašek „	1.—
Pripomoček za vkuhanje „	2.—
Rumenilo „	1.—
Vanilijeva krema „	3.—
Vanilijin prašek za puding „	2.50
Vanilijin sladkor „	1.—
Zmes za šartelj „	12.—

Dišave

Cimet, cel in zmlet . . . zav.	3.—
Ingver „	3.—
Janež „	2.50
Kamilce kg	34.—
Klinčki (žbice), celi in zmleti zav.	2.50
Korjander „	2.50
Kumna „	2.50
Lavorjevo listje „	1.—
„ zrnje „	1.—
Majaron kg	65.—
Muškatov cvet zav.	3.—
Muškatovi orehi kom.	—75
Paprika, huda zav.	3.—
„ sladka „	3.—
Piment, cel in zmlet . . . „	2.50
Poper, „ „ „ „ „	3.—
Vanilija v šibkah velika kom.	4.—
Žafran zav.	1.—

Tekočine

Kis za vlaganje l	4.—
„ nav., dvojno močni . . . „	3.50
„ vinski „	5.—
Olje, bučno „	18.—
„ italijansko „	22.—

„ namizno l	16.50
„ olivno „	18.—
„ „ Ia „Medicinal“ . . . „	27.—
Francosko žganje, mala stekl.	10.—
„ „ srednja „	24.—
„ „ velika „	48.—
Brandy, à 0'17 l „	—
„ „ 0'35 l „	28.—
„ „ 0'70 l „	46.—
Liker, Balkan, grenki . . . l	42.—
„ „ sladki „	42.—
„ Pelinkovec „	37.—
„ razni „	38.—
Rum Ia, à $\frac{1}{2}$ l stekl.	34.—
„ Ia, „ 1 l „	58.—
„ IIa, „ $\frac{1}{2}$ l „	25.—
Esenca za liker „	5.—
Rumova esenca „	8.—
Žganje, borovničar, à $\frac{1}{2}$ l . . . „	24.—
„ brinjevec, „ $\frac{1}{2}$ l . . . „	21.—
„ hruševac, „ $\frac{1}{2}$ l . . . „	21.—
„ slivovka, „ $\frac{1}{2}$ l . . . „	16.—
„ tropinovec, „ $\frac{1}{2}$ l . . . „	21.—
Vino, belo, štajersko . . . l	12.—
„ Mušk. Silvanec „	14.—
„ Župsko, črno „	12.—
„ cviček „	10.—
„ belo, dalmatinsko . . . „	10.—
„ Opolo „	10.—
„ Prošek „	26.—
„ Vermut „	30.—
Malinovec, à $\frac{1}{2}$ l stekl.	14.—
„ odprti kg	18.—
Radenska voda $\frac{14}{10}$ l . . . stekl.	7.—
„ „ $\frac{1}{2}$ l „	3.50
Rogaška voda $\frac{14}{10}$ l . . . „	7.—
„ „ Donati 1 l „	6.50
Grenka voda Fr. Jožefova . . . „	11.—

Potrebščine za perilo

Mila

Hubertus nav. kg	16.—
„ terp. „	17.—
Hubertus, sivo „	14.50
Merima „	16.—
Schicht, navadno kg	15.50
„ terpentin „	16.50
Zlatorog, navadno „	15.50
„ terpentin „	16.50
Radiša milo nav. „	15.50

Pralni praški

„Ena“, milne luske . . . kg	42.—
„Henko“ soda zav.	2.50
Lux „	4.50
Perion „	5.—
Persil „	5.—
Radion „	5.50
Snežinka „	4.50

Ženska hvala zav.	2.50
Radost peric „	2.50
Teksil „	2.50
Belil „	2.75

Druge potrebščine

Soda za pranje kg	2.50
Lug „	4.—
Boraks zav.	2.50
„ carski škatl.	5.75
Škrob rižev „	5.—
„ „ zav.	1.50
Plavilo v kockah „	2.50
Plavilni papir „	1.50
Pralni stroji, leseni, mali kom.	15.—
„ „ „ vel. „	16.—
Pralni stroji, pločev. mali „	17.—
„ „ „ vel. „	19.—
Vrvi za perilo 15 m	Cene po kvaliteti
„ „ „ 20 m	
„ „ „ 25 m	
„ „ „ 30 m	
„ „ „ 35 m	
„ „ „ 40 m	
Obešalniki za sušenje perila kom.	
Ščipalka za perilo „	—25

Toaletni predmeti

Milo, Elida kom.	—
„ Favorit „	8.50
„ 7 cvetlic „ „	8.—
„ Glicerin „	9.50, 6.—
„ kopalno vel. „	13.—
„ kopalno mal. „	8.—
„ Karbol „	5.—
„ mandeljnovi „	7.50
„ Marija „	10.—
„ Olivia mali „	5.—
„ „ vel. „	7.50
„ domače „	5.—
„ Osiris „	7.—
„ otroško „	8.—
„ za roke „	4.50
„ Speick „	8.—
„ za britje Ia „	8.50
„ „ „ IIa „	3.—
Cimean „	7.—
Chlorodont „	7.—
Doromat „	8.50
Kalodont mala „	7.—
„ vel. „	13.—
Odol mala stekl.	22.—
„ sred. „	35.—
„ vel. „	65.—
Olje, orehovo, pristno . . . „	8.—
Olje za sončenje in ma- sažo „	6.—
Ustna voda Cimean „	19.—
Kolonska voda mala „	13.—
„ „ vel. „	24.—

Esenca za kolonsko vodo	stekl.	16—
Krema za kožo Cimean	doza	10—
Krema za kožo Elida	nočna tuba	14—
Krema za kožo Elida	dnevna	14—
Nivea krema	doza	11—
Uran	"	10—
Parfum	stekl.	16—
Puder Elida	škatl.	12—
Vazelin	doza	7-25
Šampon	zav.	3—

Potrebnščine za čevlje

Krema, črna	mal. škatl.	5-50
"	sred.	7—
"	vel.	13—
" rjava	"	5-50
" rumena	"	5-50
" bela	"	5-50
" sortirana	"	3—
Mast za čevlje, črna	"	5—
" " " rjava	zav.	5—
Belin	"	2—
Olje za mazanje podplato	stekl.	8—
Krtače za blato	kom.	4—
" " mazanje	"	1-50
" " svetljenje	"	12—
Vežalke, črne, kratke	par	1-25
" " srednje	"	1-50
" " dolge	"	1-75
" rjave, kratke	"	1-25
" " srednje	"	1-50
" " dolge	"	1-75
" usnjene, črne	"	2—
" " rjave	"	2—

Razno

Brusači	kom.	13—
Celofan, papir	zav.	2-50
Čistilo za parkete	mal. doza	13—
" " " vel.	"	23—
Črnilo	stekl.	3-25
Flit	mal. doza	16—
" " " vel.	"	29—
" s škropilko	kart.	51—
" škropilka	kom.	22—
Grafit	"	—50
Hobby, prašek	zav.	4—
Kadilo	kg	35—
Kolofonija	"	10—
Kladiva za meso	kom.	12—
Kolesa moška, kromirana	1150- do 1450-	
" " " damska, kromir.	1150- do 1550-	
" " " moška, poniklj.	kom.	1200-
Plašči za kolesa	"	70—
Zračnice za kolesa	"	16—
Likalit	zav.	3—
Krtače za obleko	kom.	16—
" " parkete	"	27—
Krtače za ribanje	"	5—
" " " la	"	6—

Krtače za roke	"	2-75
" " roke, dvostr.	"	5—
" " zobe, male	"	9—
" " " velike	"	13—
"Mali sadjar"	knjiga	5—
"Mali vrtnar"	"	5—
Metle, male	kom.	10-50
" " velike	"	13—
Metlice, otroške	"	6-50
" " za obleko	"	6-75
" " " posodo	"	1-75
Morska trava la	kg	4—
Muholovci	kom.	—75
Nagrobne lučke	kart.	11—
" " " v keram.	"	
lončkah	kom.	3-75
Nočne lučke	škatl.	1-75
Obešalniki, mali	kom.	2-50
Olje za šivalne stroje	stekl.	4-75
Omela, bombažna	kom.	32—
" mala	"	12—
" " za parkete	"	24—
Omelčka za čiščenje ste-		
klenic	7.50 do 15—	
Pasta za peči	škatl.	3—
Peharji, srednji	kom.	4—
" " veliki	"	4-50
Papir klosetni	zav.	2-50
Peresniki	kom.	2—
Pergament papir	pola	1—
Pesek za email posodo	zav.	1—
" " " " "	"	1-50
" " " " "	"	2—
" " " " "	"	2-50
" " " alum.	"	2-50
Pile, trioglate srednje	kom.	5—
" " " velike	"	5-50
" " plošate, male	"	9-50
" " " srednje	"	11—
" " " velike	"	13—
Platn. vreč. za ca 8 kg	"	5—
" " " " 15 kg	"	8—
" " " " 25 kg	"	11-50
" " " " 45 kg	"	16-50
Prašek za čiščenje zlata		
in srebra	zav.	3-25
Prazne pušice	kom.	5, 10
Predpražniki la	16— do 49-	
" " " IIa	kom.	10—
" " " IIIa (slama)	"	4—
Prijatelj gospodinj (za		
štedilnik)	"	110—
Rahljači, brez ročaja	"	12—
" " z ročajem	"	15—
Semena zelenjadna	zav.	1—
Sidol	tuba	5-50
Svitol	"	5—
Vitol	"	5-50
Sita patent	kom.	20—
Snažilne gobice za po-		
sodo	"	1-50
Solnice, lesene	"	9—
Stručnice, male	"	6—

Stručnice, velike	kom.	8—
" " srednje	"	7—
Sukanec, bel, črn		
št. 10—12	valj.	4-50
Sukanec, bel, črn		
št. 16—36	"	3-50
" 40—60	"	2-75
Sveče, dolge	zav.	—
" " " kom.	"	—
" " kratke	zav.	—
" " " kom.	"	—
" " božične	zav.	5-75
Svinčniki, navadni	kom.	1-50
" " tintni	"	3-50
Šivanke	zav.	1-50
Šmirkovo platno, belo	pola	1-50
" " sivo	"	2—
Sparklet steklenice	kom.	150—
" " patroni, polni	"	4-50
" " " prazni	"	2-50
Sted Regulator obroči:		
160—220 mm	"	60—
230—240 "	"	75—
Sted Regulator plošče:		
18×12 col	"	115—
21×12 "	"	120—
Tepači, mali	"	8—
" " srednji	"	13—
" " veliki	"	18—
Umetno gnojilo	kg	2—
Vim	zav.	2-50
Vit	"	4-50
Vžigalice	"	10—
" " " škatl.	"	1—
Zobotrebci	zvez.	—25
Jedilni pribor, navadni,		
alpaka in kromiran	Po izbiri	

Kurivo

Drva, bukova, cela	} dnevi ceni
" " žagana	
" mehka v kolob.	
Premog, trboveljski, kosovec	Po
Dovoz se pri kurivu posebej zaračuna.	

Velika izbira manufakture, perila, nogavic, rokavic, galanterijskega blaga, dežnikov, klobukov in preprog. Emajlirana kuhinjska posoda, vse vrste porcelana, stekla, žarnice itd.

Naša prodajalna na Jesenicah prodaja poleg špecerije tudi vse galanterijsko blago.

Naprošamo člane, da prilagajo k naročilu platnene vrečice za vse drobno blago. Vrečice lahko dobite v vseh naših prodajalnah po nizki ceni.

Svetujemo, da hranite vse mlevske izdelke odprte na zračnem in hladnem prostoru.

Člani, ki jemljejo moko v originalnih vrečah se naprošajo, da vreče vračajo.

